

Irene Bremnes

Lokalbankens rolle i å fremme livskvalitet i lokalsamfunnet

En kvalitativ studie av lokalbankens rolle som samskapingsaktør i lokalsamfunnet

Masteroppgave i rådgivningsvitenskap

Veileder: Dina von Heimburg

Medveileder: Ottar Ness

Mai 2022

Irene Bremnes

Lokalbankens rolle i å fremme livskvalitet i lokalsamfunnet

En kvalitativ studie av lokalbankens rolle som samskappingsaktør i lokalsamfunnet

Masteroppgave i rådgivningsvitenskap
Veileder: Dina von Heimburg
Medveileder: Ottar Ness
Mai 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for pedagogikk og livslang læring

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Verden vi lever i er stadig i utvikling og lokalsamfunnet vi lever i blir satt på prøve. Kontinuerlige endringer og nye utfordringer gjør at alle må jobbe sammen for å skape en bedre fremtid, for oss selv og de som kommer etter. For å nå FNs bærekraftsmål må vi stå sammen og «leave no one behind». Ved å ha dette verdensbilde i bakhånd har oppgaven som mål å se på lokalsamfunnet, og hva et lite samfunn kan gjøre for å stå sammen. Der lokalbanken er med på å skape levende lokalsamfunn som fremmer livskvalitet til innbyggerne, både nå og for fremtiden. Lokalbanken er en aktiv samfunnsaktør i lokalsamfunnene i dag, og oppgaven ser på hvordan lokalbanken kan være mer målrettet ved å skape fellesskapsverdier for alle. Denne tematikken engasjerer meg og har derfor blitt utgangspunktet for min masterstudie. Gjennom en kvalitativ intervjustudie undersøkte jeg følgende problemstilling «Hvordan beskriver relevante samskappingsaktører lokalbankens rolle for å fremme innbyggernes livskvalitet?». Utvalget besto av åtte relevante deltakere som har ulik tilknytning til lokalsamfunnet og som samtidig har en sentral rolle som innbygger.

Datamaterialet ble analysert ved bruk av refleksiv tematisk analyse, som resulterte i tre hovedtema: (1) Lokalbankens rolle som samskappingsaktør i lokalsamfunnet, (2) Levende lokalsamfunn som skaper livskvalitet og samarbeid, og (3) Gode indikatorer på god livskvalitet i lokalsamfunnet. På bakgrunn av studiens teoretiske rammeverk: livskvalitet, mattering, lokalsamfunn og fellesskap, relasjonell velferd og samskaping ble studiens tre funn diskutert. Diskusjonen løfter frem hvordan deltakerne i studien beskrev deres syn på lokalbanken og hvordan de så på livskvaliteten i lokalsamfunnet i dag. Argumentene basert på funnene er at lokalbanken er en viktig aktør i lokalsamfunnet i dag og er med på å påvirke livskvaliteten til innbyggerne gjennom støtteordninger, kredittbeslutninger og som en samskappingsaktør.

Nøkkelord: samskaping, lokalbank, kvalitativ studie, lokalsamfunn, livskvalitet, mattering.

Abstract

The world we live in is constantly evolving and the community is being put to the test. Continuous change and new challenges mean that everyone must work together to create a better future, for ourselves and those who come after. To achieve the UN's sustainability goals, we must stand together and "leave no one behind". By having this worldview in mind, the thesis aims to look at the local community, and what a small community can do to stand together. Where the local bank helps to create vibrant local communities that promote well-being for the inhabitants, both now and for the future. The local bank is an active social actor in the local communities today, and the thesis looks at how the local bank can be more targeted by creating community values for everyone. This topic engages me and has therefore become the starting point for my master's study. Through a qualitative interview study, I wanted to examine the following research question: "How do relevant co-creation actors describe the local bank's role in promoting the citizens' well-being?". The committee consisted of eight relevant participants who have different connections to the local community and who also have a central role as citizens in the community.

The data material was analyzed using reflective thematic analysis, which resulted in the themes: (1) the local bank's role as a co-creation actor in the local community, (2) vibrant communities that create quality of life and co-creation, and (3) good indicators of well-being in the local community. On the basis of the study's theoretical framework: quality of life, matting, local communities and communities, relational welfare and co-creation, the study's three findings were discussed. The discussion highlights how the participants in the study described their views on the local bank and how they viewed the well-being in the local community today. The arguments based on the findings are that the local bank is important in the local community today, and helps to influence the well-being of the inhabitants through support schemes, credit decisions and as a co-creation actor.

Keywords: co-creation, local bank, qualitative study, local communities, well-being, mattering.

Forord

Tenk nå er tre år med studier i rådgivningsvitenskap snart ferdig. Det føles både vemodig og fortjent. Tre år med spennende og utfordrende fag, som har lært meg mye om meg selv og rådgivning i praksis. I tillegg til at jeg har lært mye om meg selv, så har jeg også lært om samfunnet vi lever i – og interessante teorier som jeg kommer til å ha stor nytte av fremover.

Takk til deltakerne som stilte opp til intervjuer og som delte villig av sine erfaringer og tanker for lokalsamfunnet, uten dere hadde ikke denne oppgaven blitt hva den er i dag!

Takk til Dina og Ottar for gode samtaler, oppløftende ord og alltid et brennende engasjement for oppgaven min, dere hadde troa på meg fra start – det betyr mye! Takk for at dere fikk øynene mine opp for viktigheten av mattering, livskvalitet og samskaping.

Takk til min familie for gode og oppmuntrende ord underveis og forståelse, takk for engasjement og at dere alltid har lyttet når jeg har diskutert teorier og alt fra verdensbildet til lokalsamfunnet med dere.

Takk til min firbente venn for lufteturer når jeg minst ville det, men trengte det som mest og for uendelig med kjærlighet.

Takk til Ingvill, min gode venninne og evige gode støtte i masteroppgaveskrivingen og i livet. Takk for gode samtaler, underholdning og engasjementet du har vist for oppgaven min. Uten deg og din støtte ville studietiden vært vanskelig! Du er gull!

Trene Bremnes

Mai 2022

Innhold

Sammendrag.....	v
Abstract.....	vi
Forord	vii
1 Innledning.....	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	1
1.2 Tidligere relevant forskning	2
1.3 Presentasjon av hensikt og problemstilling	4
1.4 Oppgavens struktur	4
2 Teoretisk rammeverk.....	5
2.1 Livskvalitet og mattering	5
2.1.1 Modell for livskvalitet i lokalsamfunn	6
2.1.2 Mattering	7
2.2 Lokalsamfunn og felleskap	8
2.3 Samskaping, relasjonell velferd og relasjonell kapasitet	9
2.3.1 Samskaping.....	9
2.3.2 Relasjonell velferd	10
2.3.3 Relasjonell kapasitet	12
3 Metode	14
3.1 Fenomenologisk-hermeneutisk vitenskapsteoretisk ståsted.....	14
3.2 Kvalitativ metode.....	15
3.3 Rekruttering og beskrivelse av utvalg	15
3.4 Datainnsamling: kvalitative intervju	17
3.5 Transkribering.....	18
3.6 Dataanalyse	18
3.7 Studiens kvalitet.....	19
3.7.1 Reliabilitet	19
3.7.2 Validitet	20
3.7.3 Overførbarhet	20
3.8 Forskningsetikk	20
3.8.1 Informert og fritt samtykke.....	20
3.8.2 Anonymitet og konfidensialitet	21
3.9 Forforståelse	21
4 Presentasjon av funn	23
4.1 Lokalbankens rolle som samfunnsaktør i lokalsamfunnet	23
4.1.1 Lokalbankens tilstedeværelse i lokalsamfunnet	24

4.1.2	Gode råd og støtte fra lokalbanken til lokalsamfunnet.....	25
4.2	Levende lokalsamfunn som skaper livskvalitet og samarbeid	26
4.2.1	Positiv samarbeidskultur i lokalsamfunnet.....	28
4.3	Positive indikatorer på god livskvalitet i lokalsamfunnet	30
5	Diskusjon	32
5.1	Livskvalitet som felles mål	32
5.1.1	Livskvalitet som fellesskapsverdi	32
5.1.2	Betydningen av levende lokalsamfunn og mattering	35
5.1.3	Lokalbanken som støttespiller i lokalsamfunnet	36
5.2	Samskaping for å nå fellesskapsverdiene i lokalsamfunnet	37
5.2.1	Aktiv og samkapende lokalbank som brobygger og fasilitator	37
5.2.2	Nettverk og flytende roller som skaper mattering	39
6	Avslutning	41
6.1	Implikasjoner for praksis og samfunnsutvikling	41
6.2	Studiens begrensninger og videre forskning	41
6.3	Avsluttende refleksjoner	42
	Referanser	43
	Vedlegg	48
	Vedlegg 1: Godkjennelse fra Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD)	
	Vedlegg 2: Intervjuguide	
	Vedlegg 3: Informasjonsskriv / Samtykkeskjema	

Figurer

Figur 1: "The mattering wheel" (Prilleltensky, 2020, s. 21). Oversatt til norsk av Krokstad (2021).....7

Tabeller

Tabell 1: Modell for livskvalitet i lokalsamfunnet hentet fra Totikidis og Prilleltensky (2007, s. 50-59) og oversatt til norsk.....6

Forkortelse

BNP	Bruttonasjonalprodukt
FN	De forente nasjoner
GDPR	Data protection regulation
Meld. St	Melding til Stortinget
NESH	Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora
NSD	Norsk senter for forskningsdata
NOU	Norges offentlige utredninger

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Lokalbanker er viktige samfunnsaktører i utvikling av dagens og fremtidens lokalsamfunn. Gjennom 200 år har sparebankene i sparebankforeningen vært aktive bidragsytere i lokalsamfunnene, ved å gi tilbake til sine lokalsamfunn (Sparebankforeningen, 2021). Lokalbanker har dermed muligheter til å gi tilbake til lokalsamfunnet i form av ressurser, kunnskap og interesse for utviklingen av nærområdet. Flere rapporter og forskere har lagt frem bekymringer for fremtiden, både for innbyggernes livskvalitet, bærekraftige løsninger og usikre økonomiske tider (Cottam, 2018; Elstad, 2020; Mazzucato, 2021). Komplekse samfunnsproblemer krever samarbeid og innsats på tvers av sektorer- og samfunnsområder (Ansell & Torfing, 2021). I denne oppgaven rettes fokus mot hvordan lokalbankens rolle i samskappingsprosesser kan bidra til å sette fellesskapsverdiene livskvalitet og levende lokalsamfunn på agendaen.

FNs bærekraftsmål er bygd på en felles arbeidsplan for verden som omhandler hvordan man sammen kan bekjempe ulikheter, stoppe klimaendringene og utrydde fattigdom innen 2030. Bærekraftsmål nr. 17 «Samarbeid for å nå målene» handler om å finne nye og sterke partnerskap der myndigheter, næringsliv og innbyggerne samarbeider om å oppnå bærekraftig utvikling (FN, 2015). Samskaping stammer fra det engelske ordet co-creation, der «co» betyr felles og «creation» betyr skapende (Fikse, 2020, s. 66). Samskaping er aktualisert i forskning de siste årene og blir ofte omtalt i form av samarbeid mellom ulike aktører for å sammen løse lokale utfordringer (Røiseland & Lo, 2019). Samarbeid for å utvikle levende lokalsamfunn og som øker fellesskapsverdier i landet er verdifullt, og som igjen støtter opp om livskvaliteten til innbyggerne, fordi menneskene er et av landets viktigste ressurser (Meld. St. 5 (2019-2020), s. 7).

Regjeringen skriver i *Hurdalsplattformen* (2021, s.12) at de vil ha en mer aktiv næringspolitikk der kommuner og fylker får en sentral rolle i næringsutvikling, slik at det legges til rette for arbeidsplasser i hele landet som er med på å skape levende lokalsamfunn. Offentlige dokumenter og rapporter som omhandler livskvalitet, lokalsamfunn og lokalbanker er blant annet *Livskvalitet i Norge 2021* (SSB), *Levende lokalsamfunn for fremtiden* (Meld. St. 5 (2019-2020)), *Perspektivmeldingen 2021* (Meld. St. 14 (2020-2021)) og *Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn* (NOU 2020: 12). De offentlige dokumentene og rapportene støtter opp om at problematikken er dagsaktuell og at ved Regjeringen setter av tid og ressurser til å støtte og være med på å tilrettelegge for å skape levende lokalsamfunn. Livskvalitet som en fellesskapsverdi skaper tryggere og bedre samfunn, både lokalt og nasjonalt. Livskvalitet har flere betydninger og ulike tilnærminger. Sen (2005) har i sin tolkning av livskvalitet vektlagt kapabiliteten til mennesker og at livskvalitet handler om frihet til å leve det livet man selv vil.

I regjeringens strategi for god psykisk helse (2017-2022) *Mestre hele livet* blir livskvalitet beskrevet som «livskvalitet kan variere fra god til dårlig. God livskvalitet handler om å oppleve å ha det godt og å fungere godt – som å oppleve glede, vitalitet og

tilfredshet, trygghet og tilhørighet, interesse, mestring, mening, engasjement og autonomi» (Departementene, 2017, s. 9).

Mazzucato (2021, s. 16) hevder at vi har gått oss vill. Verden står ovenfor en rekke utfordringer fremover, og Mazzucato påpeker at man må slutte å gå i de samme feilene om igjen. Feil prioriteringer og økonomiske utfordringer er noe av de elementene hun fremhever. Utfordringene verden står ovenfor er alt fra helse og klimakrise til teknologisk regulering for å ivareta personvern. Utvikling av et offentlig-privat partnerskap som alle får glede av er derfor avgjørende, der private aktører tar et større samfunnsansvar for å ta vare på de offentlige fellesskapsverdiene som er i samfunnene (Mazzucato, 2021, s. 160). Felles innsats og samskaping for å nå målene kaller på redefinering av roller og behov for å styrke nye relasjonelle og kommunikative kompetanser som aktualiserer rådgivningsfeltet.

Rådgivningsvitenskapsfeltet handler om å legge til rette for vekst, utvikling og nyskappingsprosesser, både i et helhetlig og livslangt perspektiv på person, gruppe, organisasjon og samfunnsnivå. Relevansen for rådgivningsvitenskap i denne studien er for å bygge opp samfunnsutviklingen i lokalsamfunnet. Rådgivningsvitenskap har et mangfoldig teorigrunnlag og denne oppgaven har en pragmatisk bruk av teorien for å belyse problemstillingen. Teori som blir belyst er relasjonell kapasitet (Fikse, 2020), mattering (Prilleltensky, 2020) og samskaping (Torfing et al., 2019). Studien fokuserer på det relasjonelle mellom ulike samfunnsaktører og ser på samskaping som en prosess, hvor en med rådgivning kan fasilitere samskappingsprosesser i et lokalsamfunn.

1.2 Tidligere relevant forskning

For å finne frem til relevant litteratur har jeg søkt i relevante databaser slik som Scopus, Oria og Google Scholar. Jeg har brukt *snøballmetoden* gjennom å se etter relevante artikler og bøker i andre aktuelle bøker og artikler. Snøballmetoden ble brukt ved at jeg gjennom funn av artikler fant nye relevante artikler gjennom å sjekke litteraturlisten. Jeg har blant annet brukt søkeordene lokalsamfunn, lokalbank, velferd, samskaping, local bank, public value, well-being og local bank in community, et bredt spekter både på norsk og engelsk for å finne relevant litteratur til forskningsstudien.

Flere forskningsartikler belyser fordelene av fokus på god livskvalitet i samfunnet (Nes, 2016; Ness & Heimburg, 2020; Prilleltensky, 2005). Livskvalitet er et voksende forskningsfelt (La Placa et al., 2013), og i både 2020 og 2021 har SSB og folkehelseinstituttet gitt ut rapporter ut ifra forskning på livskvaliteten til nordmenn (SSB, 2020; 2021, FHI 2021).

Burns (2013, s. 32) beskriver i sin internasjonale studie hvordan fokus på ressurser i mennesker som fremmer positiv selvfølelse og mestringsevne er med på å forbedre livskvaliteten til både enkeltpersoner og til lokalsamfunn. Det er forskjellige tilnærminger til livskvalitet og White (2017, s. 124) har en relasjonell forståelse og tilnærming til livskvalitetsbegrepet og hun introduserer tre hovedtyper av livskvalitet. Den første fokuserer på økonomisk vekst, den andre er subjektiv livskvalitet, der politikk eller politiske prosjekter har som mål å øke individuell livskvalitet. Den tredje er personlig livskvalitet som omhandler å få enkeltpersoner til å selv ta grep for å fremme sin egen livskvalitet gjennom god helse og lykke i hverdagen. Argumentene til White (2017, s. 122) baserer seg på et kritisk perspektiv på den rådende økonomiske logistikken.

Gener og personlighet er faktorer som påvirker livskvaliteten til mennesker, og objektive faktorer som samfunnsforhold, økonomi, sosialstøtte og kultur. Tiltak som retter seg mot

positive faktorer for livskvalitet er sosial deltakelse, mestring, autonomi og mening (Nes, 2016). God helse og livskvalitet er et grunnleggende behov og en menneskerettighet. For å oppnå bærekraftige samfunn er likeverd i samfunnet avgjørende. Ness og Heimburg (2020, s. 639-649) argumenterer for at helsefremmende arbeid og samskaping som har som mål å oppnå helse og livskvalitet for alle er nødvendig for å oppnå FNs bærekraftsmål og realisere den universelle verdien om å ikke etterlate noen («leave no one behind»). Samskaping som tilnærming for å nå bærekraftmålene er så sentralt at «samarbeid for å nå målene» (mål nr 17) er skilt ut som et eget mål. Samskaping har i de siste årene blitt stadig mer belyst i den internasjonale forskningslitteratur (Røiseland & Lo, 2019). Forskning på samskaping foregår innenfor flere faglige tradisjoner og spesielt på det sosiologiske, politiske og forvaltningsteoretiske perspektivene, men på forskningsområder som frivillighet, sosialentreprenørskap og lokalsamfunnsutvikling (Agger et al., 2015, s. 7).

Begrepet co-creation stammer opprinnelig fra privat sektor og markedsføring (Prahalad & Ramswamy, 2004; Krogstrup & Brix, 2019 s. 29). Den private sektoren bruker co-creation som en verdiskapende prosess. I samarbeid med kundene blir nye produkter og service endret slik at bedriften kan tjene mer penger, ut fra kunders perspektiver. Bedriftene har endret kommunikasjonsmodellen sin slik at det ikke lenger er *en vei* – fra bedrift til kunde, men at de nå kommuniserer *sammen* (Krogstrup & Brix, 2019, s. 29). Samarbeidet mellom bedriften og kunden resulterer i utvikling av produkter eller service *sammen*, og det er dette som betegnes som samskaping – skape noe sammen.

Et forskningsprosjekt i England utforsket private aktørers rolle i å samskape fellesskapsverdier i et lokalsamfunn (Powell et al., 2020). Penger fra «Big lottery» ble delt ut til lokalsamfunnet, der innbyggerne sammen skulle bruke pengene på sine representative lokalsamfunn og til innbyggernes beste. 150 relativt vanskeligstilte områder i England mottok 1 million pund, og gjennom samarbeid og innbyggerinvolvering skulle de brukes på lokalsamfunnet. De sto fritt til å bruke pengene, men beslutningene de tok påvirket deres eget liv og helse. Et av funnene i prosessen fremhevet fordelene av å utfordre mangfoldet blant innbyggerne til å delta for sitt felles beste (Powell et al., 2020).

I forskningslitteraturen er det mindre belyst hvordan lokalbanker i seg selv kan bidra til å øke livskvaliteten til innbyggerne. Mazzucato (2021, s. 160) argumenterer imidlertid for å øke omfanget av offentlig-privat samarbeid der de går sammen for å løse problemer og skape verdier til fordel for felles beste, der verdiene som skapes blir tilbakeført til lokalsamfunnet. I dette samarbeidet argumenterer Mazzucato (2021, s. 17) for at privat sektor tar et større samfunnsansvar og at offentlig sektor må strekke ut hånden. Der offentlig sektor har det overordnede ansvaret for samskaping, innovasjon og kollektive handlinger.

Selv om gjennomgangen av tidligere forskning viser et kunnskapsgrunnlag som er relevant for min studie, har jeg ikke funnet studier som utforsker lokalbankers rolle i samsping av livskvalitet i lokalsamfunnet. Tidligere forskning bruker ofte samlebetegnelser for *private aktører*. I denne studien blir temaet belyst ut fra en lokalbank i et lokalsamfunn. Studien bidrar dermed til å utforske en problemstilling som i liten grad er belyst tidligere i forskningslitteraturen.

1.3 Presentasjon av hensikt og problemstilling

Hensikten med studien er å få mer innsikt og kunnskap om hvordan lokalbanken kan bli en tydeligere samfunnsaktør i lokalsamfunnet som setter samskaping av livskvalitet på agendaen og fasiliterer utviklingsmuligheter i retning av levende lokalsamfunn og felles samfunns mål. Lokalbanken er en av mange relevante aktører i lokalsamfunnet. Andre relevante aktører i lokalsamfunnet er offentlig sektor, privat sektor og lag og foreninger. Lokalbanken støtter både små og store lag og foreninger, lokalt næringsliv og andre viktige kulturelle arrangementer. Disse relevante aktørene har mye å si i et lokalsamfunn, de har forskjellige tilhørighet og mål, men en fellesverdi er at de alle vil det beste for lokalsamfunnet ved å skape levende lokalsamfunn og livskvalitet til innbyggerne. For å utforske lokalbankens rolle i lokalsamfunnet har jeg valgt å gjennomføre en kvalitativ intervjustuide med utgangspunkt i følgende problemstilling:

«Hvordan beskriver relevante samskappingsaktører lokalbankens rolle for å fremme innbyggernes livskvalitet?»

Målet med å utforske denne problemstillingen er hvordan lokalbanken som en lokalbidragsyter og privat aktør kan være med på å sette dagsorden og samskape felles mål og verdier til fellesskapets beste.

1.4 Oppgavens struktur

Oppgaven er inndelt i seks kapitler. Etter innledningen kommer kapittel 2 som tar for seg oppgavens teoretiske rammeverk. I kapittel 3 vil de valgene og beslutningene knyttet til studiens metode bli presentert, og forskingsprosessen vil i sin helhet bli gjennomgått og reflektert. I kapittel 4 vil studiens funn bli presentert, før de i kapittel 5 blir diskutert opp mot utvalgt teori og tidligere forskning. Til slutt i kapittel 6 vil jeg forsøke å trekke trådene sammen og komme med implikasjoner for praksis og belyse studiens begrensninger før jeg legger frem forslag til videre forskning og helt til slutt mine egne refleksjoner.

2 Teoretisk rammeverk

I dette kapittelet vil jeg presentere studiens teoretiske rammeverk som legger grunnlaget for studien. Først vil jeg redegjøre for begrepene livskvalitet og mattering med utgangspunkt i relevante teoretiske perspektiver, og vise til livskvalitet i lokalsamfunnet gjennom Totikidis og Prilleltensky (2007) sin modell *Livskvalitet i lokalsamfunn*. Dette er relevant for studien fordi det gir et teoretisk bakteppe for å forstå deltakernes erfaringer om betingelser for livskvalitet. Så vil jeg redegjøre for Prilleltensky sin forskning *mattering*, og hvordan det å tilføre verdi og få verdi har en betydning på individ- og samfunnsnivå. Deretter vil jeg se på sammenhenger mellom lokalsamfunnet og fellesskapet for å forstå konteksten rundt innbyggernes livskvalitet i lokalsamfunnet. Dette ser jeg på som relevant fordi det kan gi meg teoretisk innsikt for å forstå et lokalsamfunn. Videre vil jeg ta for meg begrepene relasjonell velferd og samskaping. Dette ser jeg på som relevant fordi det kan gi en større forståelse av helheten av utfordringene som verden står fremfor og som kaster et nytt perspektiv på hva som kan gjøres fremover. Det teoretiske rammeverket tas med til diskusjonen for å sette funnene i en kontekst.

2.1 Livskvalitet og mattering

I faglitteraturen blir begrepet livskvalitet beskrevet på ulike måter, det omfatter mange sider av livet og er et mangetydig begrep. Livskvalitet kan deles inn i to - den subjektive livskvaliteten og den objektive livskvaliteten. Hvordan den enkelte opplever sitt liv er i korte trekk den subjektive livskvaliteten, mens den objektive livskvaliteten er sentrale sider ved livssituasjonen slik som følelsen av frihet, trygghet, helse, fellesskap og muligheter til selvutvikling samt gode levevilkår og økonomisk trygghet (Nes et al., 2020, s. 17). Mennesker er relasjonelle og sosiale vesener, og et bredt sosialt nettverk med familie og venner er avgjørende for menneskelig tilstedeværelse (White, 2017, s. 128). Det handler ikke bare om å føle seg bra, men om å gjøre det bra. En persons selvfølelse og følelser av verdighet, egenverd og velvære er innebygd i, formet av og vedlikeholdt gjennom interaksjon og emosjonell gjensidighet med andre (Prilleltensky, 2020, s. 18).

Kickbusch (2012, s. 5-6) argumenterer for at dette århundret trenger et vendepunkt i helsepolitikken hvor helse i flere land bør prioriteres på den politiske agendaen. Det handler om å skape et *felles beste*, der nytenkning er viktig på grunn av den økonomiske krisen i mange land og forskjellene på livskvalitet mellom mennesker øker. Videre antyder Kickbusch (2012, s. 5) i sin forskning at samfunnets suksess må måles annerledes enn tidligere. Hvordan kan vi måle verdier for fellesskapet er et av Mazzucato (2021, s. 9) sine spørsmål. Tidligere har landets livskvalitet blitt vurdert opp mot bruttonasjonalprodukt (BNP), men med endringer i økonomien og dens effekt på samfunnet er ikke dette et tilstrekkelig mål lengre ifølge La Placa et al. (2013, s. 118). Kollektiv følelse av formål, måloppnåelse og deltakelse i samfunnet er krav for livskvalitet i samfunnet.

De økonomiske indikatorene er ikke lengre tilstrekkelige, det må være mer søkelys på bruk av bærekraftige ressurser, spesielt med tanke på miljøet og økt velvære for innbyggerne - livskvalitet må vektlegges. Mål om livskvalitet bør settes i sammenheng med bærekraft. Covid-19 pandemien har vist hvor vanskelig det er for noen og derfor

trengs det et sterkere samfunnsengasjement som fremmer helse og livskvalitet for alle i hele verden – og i lokalsamfunnet (Kickbusch, 2021, s. 61).

2.1.1 Modell for livskvalitet i lokalsamfunn

Det finnes ulike teoretiske utgangspunkt for livskvalitet og hvordan livskvalitet kan ses på i et lokalsamfunn. Totikidis og Prilleltensky (2007, s. 50) har utviklet «Community wellness model» (tabell 1). Modellen presenterer livskvalitet i lokalsamfunn i tre nivåer – personlig, relasjonell og kollektivt. Livskvalitet blir definert som en *positiv tilstand*, forårsaket av balansert tilfredsstillelse av de tre nivåene både til individer og til samfunnet. Flere aspekter må være dekt, for eksempel tilsvarer ikke god fysisk helse at man har livskvalitet, når det på relasjonelt og kollektivt nivå ikke er tilfredsstillt. Det må være synergier mellom de tre nivåene (Totikidis & Prilleltensky, 2007, s. 50). Prilleltensky (2005) beskriver livskvalitet i lokalsamfunnet slik: «livskvalitet kan defineres som en positiv tilstand der de personlige, relasjonelle og kollektive behovene og ambisjonene til individer og samfunn oppfylles» (Prilleltensky, 2005, s. 54). Modellen viser hvordan personlige egenskaper påvirker et lokalsamfunn og livskvalitet finner sted i skjæringspunktet mellom personlige, relasjonelle og kollektive styrker (Totikidis & Prilleltensky, 2007, s. 64).

Det personlige nivået handler om å ha kontroll over eget liv, god helse og lykke, og et personlig ideal er blant annet å ha god fysisk og psykisk helse. På relasjonelt nivå er sosial støtte, følelser, samhold og tilhørighet noen av de delene som blir fremhevet. Det relasjonelle idealet er familie, vennskap og medmenneske. Når man ser på kollektivt nivå, er økonomisk sikkerhet viktig sammen med sosial rettferdighet og trygghet. Det kollektive idealet er menneskerettigheter, trygghet, utdanning og arbeid viktig (Totikidis & Prilleltensky, 2007, s. 50-59).

Personlig	sosialt/relasjonelt	Kollektivt
		
Kontroll over eget liv, helse, lykke, kompetanse, optimisme og selvtillit	Sosial støtte, følelser, tilhørighet, samhold, samarbeid, respekt for forskjellighet og deltakelse	Økonomisk sikkerhet, sosial rettferdighet, likhet, tilstrekkelig helsetjenester, trygghet, rett til egen bolig, sosiale strukturer og rent miljø
personlige ideal	relasjonelle ideal	kollektive ideal
Fysisk og psykisk helse Positive tanker og følelser Mening og tro	Familie Vennskap og sosial støtte Medmenneske Samhold og deltakelse	Menneskerettigheter Trygghet Utdanning og arbeid Samfunnsutvikling Godt styresett/demokrati

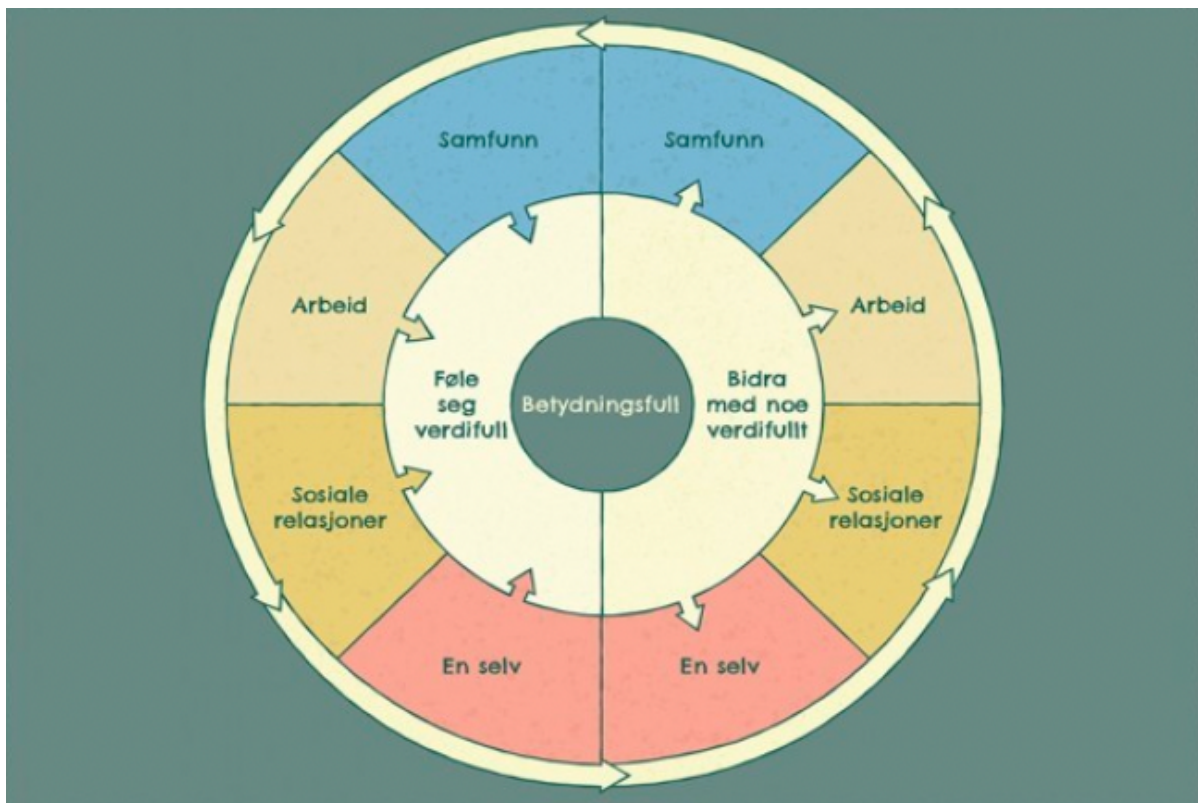
Tabell 1.1: Modell for livskvalitet i lokalsamfunn hentet fra Totikidis og Prilleltensky (2007, s. 50-59), modellen er oversatt til norsk.

2.1.2 Mattering

Livskvalitet i lokalsamfunnet skapes blant annet av menneskene i lokalsamfunnet. Mattering på norsk kan beskrives som å føle seg betydningsfull, verdsatt og anerkjent som menneske og bidra til at andre skal føle det samme. Det legger gode grunnlag for god livskvalitet i mennesket i og i lokalsamfunnet. Begrepet mattering stammer fra psykologien og Prilleltensky og Prilleltensky (2021, s. 5) sin konseptualisering av mattering ligger til grunn for forståelsen av begrepet i oppgaven:

Mattering consists of feeling valued and adding value. By feeling valued we mean being appreciated, respected, and recognized. By adding value we mean making a contribution and making a difference in the world. We feel valued by, and add value to, self, relationships, work, and community.

Vi kan være med på å bidra til at andre mennesker, arbeidsplassen og samfunnet kan føle verdi (Prilleltensky, 2020, s. 16). Å føle seg verdifull og bidra med noe verdifullt blir vist frem i «The mattering wheel», som vist i figur 1. For at mattering skal være oppfylt må de to faktorene være i balanse. Prilleltensky (2020, s. 22) skriver at ingen ting betyr noe med mindre vi tar vare på oss selv. Et grunnleggende menneskelig behov er å erfare at man har en betydning for samfunnet og er med på å bidra. Med riktig mengde mattering kan personer og lokalsamfunn blomstre. Forskning viser at mennesker føler seg tiltrukket til personer og steder hvor de føler seg velkomne, trygge og anerkjente (Prilleltensky & Prilleltensky, 2021, s. 234).

Figur 1.1: "The Mattering Wheel" (Prilleltensky, 2020, s. 21). Oversatt til norsk av Krokstad (2021).

Prilleltensky (2020, s. 31) argumenterer for at det er viktig å løfte blikket opp og vie mattering ikke bare til mennesker i dag, men også til fremtidige generasjoner, planeten og andre arter. Mattering er en verdi som skaper robusthet i folk. Tre viktige faktorer i mattering er psykologien, filosofien og politikk, disse tre faktorene må være med for å

forsikre seg at alle *matters*. Spiller ikke disse faktorene på lag kan det være med på å hindre utvikling og betydningen av mattering både for seg selv, i sosiale relasjoner, på arbeidsplassen og i samfunnet. For at utvikling skal kunne skje må samfunnet gå fra en meg kultur til å fremme en vi kultur. Gjennom å tilrettelegge for en vi kultur investeres det mer i lokalsamfunnet gjennom redistribuering av muligheter og verdier i samfunnet, og det er med på å tilgjengeliggjøre muligheter og verdier for befolkningen (Prilleltensky, 2020, s. 27). «Vi har alle en rett og et ansvar til å føle verdi og tilføre verdi, til seg selv og andre, slik at vi alle kan erfare velvære og rettferdighet» (Prilleltensky, 2020, s. 26). I en vi kultur opererer personer med en felles forståelse for livskvalitet for alle og ikke bare seg selv, i motsetning til en meg kultur der personer er selvsentrerte og vil sitt eget beste.

Å føle seg verdifull i samfunnet er essensielt for helse og lykke. I vi kultur tar alle vare på hverandre, ung som gammel, de tar vare på seg selv og andre, de føler verdi og tilfører verdi til andre, de har rettigheter og ansvar. Personer som lever i en vi kultur er lykkeligere og har bedre helse, de lever lengre og har et bedre liv. I vi kultur samfunnene er mattering for alle, ikke bare til seg selv (Prilleltensky & Prilleltensky, 2021, s. 220). I verden i dag er det underskudd på mattering. Vi kan oppleve mattering i ulike nivåer i hverdagen, både i organisasjoner, politikken og i lokalsamfunnet. For å møte utfordringene med underskudd på mattering er det hensiktsmessig å fremme mattering både hjemme, på arbeidsplassen, i politikken og i samfunnet for øvrig (Prilleltensky, 2020, s. 31).

2.2 Lokalsamfunn og fellesskap

Slik Prilleltensky og Prilleltensky (2021) beskrev mattering handler om det om å skape vi kultur i lokalsamfunnet, men for å kunne se mer på det trenger vi å vite hva et lokalsamfunn er og hva det består av. Tjora og Scambler (2020) beskriver lokalsamfunn som å være kontinuerlig konstruert av kommunikative, materielle og situasjonelle lag. De hevder at det er sosiale mønstre som binder mennesker sammen og som støtter samarbeid mellom relevante aktører. Livskvalitet i lokalsamfunn arbeider for å utjevne sosiale ujevnheter og skape trivsel til alle innbyggerne i lokalsamfunnet.

Haugen og Villa (2016) beskriver et lokalsamfunn som et geografisk avgrenset område og som har et lokalt fellesskap. Lokalsamfunn defineres og brukes i ulike sammenhenger og på ulike måter. Grender, bygder, tettsted og bydeler er eksempler på områder under kommunenivå som ofte kalles lokalsamfunn. «Alle kjenner alle» er et kjennetegn på et lokalsamfunn (Haugen & Villa, 2016, s. 18). Lokalsamfunnets innhold kan defineres gjennom begreper som sosiale nettverk, fellesskap, identitet, holdninger og verdier. Lokalsamfunn kan fremstå som stabile, tette fellesskap som kan overse interessekonflikter, sosiale ulikheter og makt på ulike nivå. Likevel om det kan være konflikter i et lokalsamfunn, vil det i møte med storsamfunnet framstå som et forent fellesskap, som kjemper sammen for å beholde den lokale skolen, få reparert veier, eller i motstand mot noe som kan oppfattes som en felles, ytre trussel (Haugen & Villa, 2016, s. 18). Fremtiden for begrepet lokalsamfunn kan endre seg når grensene for informasjon og samhandling er mer flytende og ny teknologi krymper avstander i tid og rom (Haugen & Villa, 2016, s. 20). Den organiserte idretten er av Hjelseth (2016, s. 216-218) beskrevet som den største frivillige organisasjonen i Norge, og er en viktig kilde til livskraftige lokalsamfunn, som en bidragsyter til sosialt lim, enten ved idrettsaktiviteter, dugnader eller frivillig arbeid. Aure et al. (2015, s. 15) belyser at samspillet mellom steder og samfunnsutvikling kan bidra til en demokratisk og bærekraftig utvikling av byer

og bygder, og begge begrepene kan beskrives som relasjonelle, og som endres og utvikles i kontinuerlig relasjon mellom bruken av stedet, lokalsamfunnets materialitet og struktur og innbyggernes sosiale erfaringer og subjektive forestillinger.

Et lokalsamfunn som bosted er et sted man lever sine hverdagsliv og som er et møtested av sosiale, materiale og kulturelle relasjoner (Berg, 2016, s. 34). Det er samtidig et sted med likheter og fellesskap. Det de har til felles er et lokalt fellesskap, innbyggerne trenger ikke å være like, men de har en felles stedsidentitet (Berg, 2016, s. 47). Flere egenskaper og kjennetegn beskriver lokalsamfunn slik som felles historie, felles tankegang og normer, og en følelse av tilhørighet og deltakelse i et *vi*, et fellesskap (Kjeldstadli, 2017, s. 343). Tjora (2018) skriver at fellesskapet vi lever i er under press og at verdenssamfunnet står ovenfor hurtige endringer som påvirker mennesker i ulik grad. Fellesskap innebærer både samhold, integrasjon, interaksjon, kommunikasjon, arbeid, nærvær og muligheter. Et fellesskap foregår gjennom handling, eller mer presist som Tjora skriver gjennom samhandling og det er helt grunnleggende for oss mennesker at vi inngår i et fellesskap (Tjora, 2018).

Tjora (2021, s. 2) betrakter fellesskap som en *sosial realitet*. Det merkes om det er der eller ikke, og om man er innenfor eller utenfor. Andre norske ord som kan overlappe med fellesskap er – samhörighet, samhold og samkvem. Disse tre ordene tar for seg å høre sammen, å holde sammen og å gjøre noe sammen, og de dekker kjernen av et fellesskap.

2.3 Samskaping, relasjonell velferd og relasjonell kapasitet

2.3.1 Samskaping

Slik tidligere forskning har vist er usikkerheten om fremtiden og velferdssystemet reelle, for å opprettholde gode lokalsamfunn med god livskvalitet til innbyggerne må vi se på hvordan vi kan samarbeide bedre. Samskaping slik tidligere beskrevet er et nytt ord i norsk offentlige styringsspråk (Røiseland og Lo, 2019). Samskaping kommer av de engelske ordene «co-production» og «co-creation», der co-production blir brukt som begrep når innbyggere tar en aktiv rolle i samskaping og co-creation benyttes når samfunnsaktører samarbeider om felles mål om å skape noe sammen (Heimburg et al., 2021a, s. 36). I denne studien blir samskaping brukt som en fellesbetegnelse for disse to. Samskaping handler grunnleggende om å skape noe sammen.

Siden 2015 har det norske ordet samskaping økt i popularitet i litteraturen og blant forskning, men betydningen av ordet er ikke ny for det norske folk (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 7; Heimburg & Hofstad, 2019, s. 12). Samskaping handler om å *skape* noe *sammen*, og om vi ser tilbake i tid er definisjonen av Norge utvikling som har foregått gjennom at mennesker har hjulpet hverandre, frivillige har vært med på å bygge landet, og etter hvert når ansvar ble satt i system ble den offentlige sektoren slik vi kjenner den i dag ansvarlig for å drifte mye av det frivilligheten gjennomførte tidligere (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 7).

Torfinn et al. (2019) sin definisjon på samskaping er: «En prosess der to eller flere offentlige og private aktører forsøker å løse et felles problem, utfordring eller oppgave gjennom en konstruktiv utveksling av ulike typer kunnskap, ressurser, kompetanse og ideer» (s. 802, oversatt til norsk). En samarbeidsrelasjon mellom offentlig sektor, privat sektor og/eller frivillige der de aktivt deltar i en prosess for å skape verdi. Denne relasjonen mellom to eller flere parter er til for å skape noe og se løsninger på et felles

problem eller utfordring, samarbeidsrelasjonen er likeverdig og har en felles verdi i å finne muligheter og løsninger sammen (Hagedorn Krogh et al., 2020, s. 52; Heimburg et al., 2021b, s. 3; Torfing et al., 2020a, s. 28). Gjennom å løse problemer og utfordringer sammen brytes den klassiske ideen om styringskjeder der politikere, administratorer og innbyggere har tidligere hatt hver sin rolle og ikke kommunisert rundt problemer og løsninger (Torfing et al., 2020a, s. 28). Målet med samskaping er å *jobbe sammen*, ved å dele ressurser og kunnskap med hverandre, med en felles forståelse og ønske om å lage en mer målrettet og innovativ politikk (Torfing et al., 2020b, s. 31). Samarbeid mellom offentlig sektor og frivillige blir fremhevet som en sentral strategi for å skape gode lokalsamfunn og velferdsløsninger (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 7). Samskaping argumenteres for å hjelpe og bidra til å løse komplekse og sammenflettede problemer, gjennom å samarbeide sammen med offentlige aktører, borgere, sivilsamfunnet og næringslivet og utfordringene kan være for eksempel klima og miljø, økonomi, kriminalitet og flyktningkrise (Torfing et al., 2019). Gjennom samskaping kan deltakerne få eierskap til løsningene og på den måten bidra til mindre endringsmotstand og bedre konfliktløsninger i samfunnene. Andre positive utfall av samskaping kan være kompetansebygging, skaping av innovasjon og styrke roller mellom lokalsamfunn og innbyggere (Torfing et al., 2019).

Samskaping vil skape endring i velferdsstaten som en tjenesteproducent til muligheter for sammen å skape velferd og helsefremmende livsmiljøer (Heimburg & Hofstad, 2019, s.9). Ved å samarbeide og inkludere innbyggere inn i diskusjoner om problemer og muligheter i lokalsamfunnet vil verdiskapningen skje i form av nye og bedre løsninger, og være et resultat av samskapelse mellom innbyggere og offentlige aktører (Røiseland & Lo, 2019, s. 56). Løsninger som offentlige, private og innbyggere sammen arbeider med sørger for at løsningene imøtekommer reelle behov og ønsker. Det er nødvendig å inkludere de innbyggerne som har lavere velferd, forskning viser at de deltar mindre, og utvikling av politikk og problematikk påvirker deres liv (Heimburg et al., 2021c, s. 22).

Ved økende popularitet kan skyggelapper for risiko bli større, man kan bli blendet for eventuelle risikoer ved samskaping av offentlige verdier. Noen av problemene som kan oppstå er usikkerheten rundt hvem som faktisk har ansvaret, mangel på formell og gjennomslutningstaking og eventuell følelse av overvåkning (Torfing et al., 2019, s. 808).

I offentlige prosesser er livskvalitet for alle på dagsorden, å muliggjøre inkluderende medborgerskap og relasjonell velferd er med på å samskape gode løsninger for innbyggerne. Offentlige institusjoner og folkevalgte politikere bør være ansvarlig for velferd og utjevning av sosiale ulikheter, men måten velferdsoppgaver og demokratiske prosesser løses bør samskapes. Kritiske spørsmål som er viktig å reflektere over i samskappingsprosesser er: Hvem inviterer til samskaping? Hvem deltar? På hvilken måte deltar de? Og på hvilken måte påvirker deltakelsen verdiskaping og beslutninger? En sentral forutsetning for vellykket samskaping er tillit og sosialt lim til samfunnet og sosiale nettverk, og er også grunnleggende for menneskers livskvalitet (Heimburg et al., 2021a, s. 40). For å fasilitere samskaping er både prosessen og resultatet åpent. Initiativtaker kan være fra innbyggerne, privat næringsliv eller lag og foreninger (Heimburg & Hofstad, 2019, s. 39).

2.3.2 Relasjonell velferd

Relasjonell velferd handler om å skape robuste samfunn som igjen skaper livskvalitet for alle, for innbyggerne i lokalsamfunn og for å forsterke et fellesskap. Relasjonell velferd

jobber for å skape en god livskvalitet for alle, ved å skape sosial rettferdighet og utjevne forskjeller i menneskers muligheter (Ness & Heimburg, 2020, s. 36). Ness og Heimburg (2020, s. 10) beskriver relasjonell velferd som «en menneskesentrert og samarbeidende tilnærming basert på menneskerettigheter, sosial rettferdighet og samfunnsmessig bærekraftig utvikling». De skriver at *velferd* er en ressurs som mennesker skaper sammen, der relasjoner både personlige, kollokvie og miljøer settes i sentrum for utvikling. Hensikten er å skape positive og bærekraftige livsløp både nå og for fremtiden, gjennom å styrke ressursene, relasjonene og felleskapene til mennesker (Ness & Heimburg, 2020, s. 10). En nøkkelverdi for de fleste styrer, fra globalt til lokalsamfunn er helse og velferd for alle og «leave no one behind» (Ness & Heimburg, 2020, s. 1). Vår tidsalders problemer er blant annet globaloppvarming, masse migrasjon, demografiske endringer, kroniske sykdoms epidemier, bekymringer for sikkerhet og økende ulikheter. Dette er noe våre eksisterende systemer ikke kan håndtere, langt mindre løse (Cottam, 2018, s. 21).

Cottam (2018, s. 30) skriver at vi må være en del av endringen og for å løse dagens problemer trenger vi samarbeid og systemer som inkluderer alle. Deltakelse er viktig i samfunnet og må gjøres enkelt, intuitivt og naturlig, og ikke være noe uvanlig som må feires. For å begynne må vi starte i folks liv, vi må stå i felleskap for å forstå problemene og mulighetene bedre og få innblikk fra et hverdagsperspektiv. Staten må være en *sjefsgartner* som planlegger utforming, planter, steller, pleier og om nødvendinger luker, og ikke lenger være med å trekke i de mekaniske makt spakene (Cottam, 2018, s. 149). En ny relasjon mellom mennesker, lokalsamfunn, bedrifter og staten blir foreslått av Cottam, med et syn der *alle har noe å tilføre*. Utvikling av mennesker er et av målene som staten har, og de sitter med en unik og spesiell rolle. Det er bare staten og politikerne som kan bestemme en snuoperasjon som vi trenger. De kan både bestemme og utvikle et nytt rammeverk. De kan støtte visjonen og vise prinsippene som skal være med på å lede andres adferd, finansiering og aktiviteter en annen vei, som fremmer robusthet i folk (Cottam, 2018, s. 149). Gjennom deltakende og samskapende tilnærminger har relasjonell velferd potensialet til å være transformerende og helsefremmende. Sentrale prinsipper er å fremme kollektiv handling og utjevne forskjeller i makt og medvirkning, og samtidig adressere og være åpen om gjenværende maktubalanser i samfunnet (Ness & Heimburg, 2020, s. 9). Relasjonell velferd setter relasjoner i sentrum både for samskaping og velferdsutvikling. Forskning viser at en av de mest sentrale påvirkningsfaktorene for helse og livskvalitet er relasjoner (Ness & Heimburg, 2020). Heimburg et al. (2021a, s 43) skriver:

kjernen i relasjonell velferd kan beskrives som kapasitetsbygging i mennesker, mellom mennesker og i lokalsamfunn ved å bringe offentlige, private og/eller aktører i sivilsamfunnet til å samarbeide om å skape offentlig velferd gjennom å dele kunnskap og ressurser med hverandre.

Den nordiske velferdsmodellen som vi kjenner den i dag er under press (Cottam, 2018; Elstad, 2020). Velferdssystemet kjennetegnes som generøst, skattefinansiering og en del av en aktiv stat. Et av hovedfokusene til velferdsstaten er at alle innbyggerne skal ha likeverdig tilgang til velferdsstatens ytelser, det gjelder også de som er utenfor arbeidslivet. Alle skal ha tilgang til å dekke det elementære livsbehovet, men også dekkes slik at de har en sosial akseptert levestandard. Velferdstilbud slik som skoler, sykehus og pensjonssystemer skal være organisert av offentlige myndigheter og institusjoner, og finansiert gjennom skatter og avgifter (Elstad, 2020, s. 164). Det nordiske velferdsregimet er vellykket om det sammenlignes med kriterier som materiell

levestandard, arbeidsløshetsnivå, sosial likhet, voldskriminalitet og selvrapportert lykke (Elstad, 2020, s. 166).

Mazzucato (2021, s. 17) legger vekt på systematisk arbeid for å styrke samarbeidet mellom offentlige og private aktører, der de både deler risiko og gevinster for å sammen løse felles utfordringer i samfunnet. Ser vi på dagens nyhetsbilde ser vi store offentlige utgifter og hvilke konsekvenser det får for statsbudsjettene, men det som ikke vises i nyhetene er de resultatene man prøver å oppnå. Realiteten i økonomien i dag er om det brukes penger på et område, må det kuttes på et annet område. Dette er helt omvendt enn det USA og president Kennedy gjorde når de satset alt på romfartsprogrammet, da hadde de *et felles mål* for hele landet. I dette eksempelet hadde både privat og offentlig sektor et felles mål de samarbeidet om, for å investere i løsninger, langsiktige perspektiver og de styrte prosessen for å sikre fokuset på samfunnets beste (Mazzucato, 2021, s. 20).

Mazzucato (2021, s. 20) argumenterer for at offentlige sektor må sette høyere mål, som inspirerer og som fungerer som en katalysator for innovasjon i samfunnet. Dagens budsjett og statens økonomi mangler mål og mening. Det finnes ingen systematiske tiltak som fremmer bærekraft og det er ingen forsøk på å endre kostnadsstrukturen slik den er i dag med fokus på å fjerne sløseri og minske forbruket av materialer og energi.

Den kollektive verdiskapningen av livskvalitet bør stå i sentrum og målet til staten bør være å fungere som katalysator for hele samfunnet, og i tillegg bli en bedre partner for næringslivet og som ønsker å bidra til å styrke endringsprosesser, for å være med på å løse problemene i samfunnet i dag. Staten bør belønne bedrifter som vil være med på å «dra i samme retning» (Mazzucato, 2021, s. 58). En sunn samfunnsstruktur må ligge til grunn for at de offentlige systemene skal fungerer, staten trenger en privat sektor som spiller på lag (Mazzucato, 2021, s. 98). Staten kan presentere et oppdragskart, tanken bak dette er spørsmålet: Hva er problemet jeg vil løse – livskvalitet for alle? Så formuleres det et mål som stimulerer til investering og innovasjon i ulike sektorer som inspirerer til nye samarbeid (Mazzucato, 2021, s. 95). For å kunne oppnå bedre menneskelige rettigheter for alle er helse en nødvendighet, og for å håndtere kompleksiteten i å skape gode helse, velvære og rettferdige resultater blir samskaping presentert som en levedyktig vei (Ness & Heimburg, 2020, s. 1).

2.3.3 Relasjonell kapasitet

Fikse (2020) beskriver relasjonell kapasitet som «kapasitet til å skape, stå i og romme gode samhandlings- og samskappingsprosesser i møte med kompleksitet gjennom smidighet og relasjonelt mot» (s. 66). I møte med endringene som skjer i verden i dag økes forståelsen for hvordan vi kan møte fremtiden gjennom samhandling og nyskapende prosesser i organisasjoner, samfunn og verden. Utfordringene verden står ovenfor forventes å måtte løses tverrfaglig og ikke av enkeltpersoner eller i fagsektorer alene (Fikse, 2020, s. 68). For å gå løs på krevende utfordringer har flere forskere fremhevet at gode relasjoner gir økt trivsel, kreativitet og trygghet til å gå løs på krevende utfordringer, og i tillegg gir økt robusthet til å håndtere stress, giveradferd, opplevelse av meningsfullhet, personlig vekst og utvikling og økt energi. Mer fokus på relasjonelle ferdigheter og kapasitetsbygging for samskaping har gode indikasjoner på å være gode livsmestringsstrategier, både for å bidra til bedre helse og livskvalitet, men også i møte med endringer for å skape et bærekraftig samfunn (Fikse, 2020, s. 69).

I alle former for relasjoner krever man en bevisstgjøring av sin egen rolle, det samme i relasjonell velferd, uansett om det er innbyggere, kollegaer eller andre samarbeidspartnere. Relasjonell velferd bygger på et rettferdighetsteoretisk rammeverk med tilknytning til utvikling av kapabilitet (Heimburg & Hofstad, 2019, s. 14). For å bygge gode relasjoner og bedre organisasjoner blir god og effektiv kommunikasjon løftet frem som positivt (Schein, 2013). God kommunikasjon krever lytting, som er kjernen i all menneskelig kommunikasjon (Gjerde, 2010, s. 117). Man bygger relasjoner ved å stille spørsmål, enten om det er i familielivet eller i samfunnet for øvrig. Fikse (2020, s. 81) skriver at det å lytte til hverandre og spørre i stedet for å fortelle er viktige elementer å tenke på hvis vi skal bygge en kultur og et samfunn hvor vi ser verdien av samskaping. Å bli anerkjent for den man er, og samtidig gjøre en forskjell for andre mennesker, arbeidsliv og samfunnsliv er avgjørende i et samfunn, og kan beskrives med forsker Prilleltensky sin forskning på *mattering* «being valued and adding value», og samskaping av velferd åpner opp for dette (Heimburg et al., 2021a, s. 40; Heimburg et al., 2021b, s. 2).

3 Metode

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for de valgene som har blitt tatt i løpet av forskningsprosessen. Ryen (2002, s. 11) skriver at det er problemstillingene og forskningsspørsmålene som må ligge til grunn for valg av metode. Oppgavens overordnede problemstilling er: «Hvordan beskriver relevante samskapingsaktører lokalbankens rolle for å fremme innbyggernes livskvalitet?» For å besvare problemstillingen har jeg valgt en kvalitativ tilnærming med et fenomenologisk-hermeneutisk vitenskapsteoretisk ståsted. Dette vil jeg belyse først i kapittelet før jeg redegjør for kvalitativ metode som metodevalg. Deretter vil jeg redegjøre for rekruttering og beskrivelse av utvalget. Datainnsamling, transkribering og dataanalyse vil bli beskrevet og redegjort for før avslutningsvis vil studiens kvalitet, etikk og min forforståelse blir begrunnet.

3.1 Fenomenologisk-hermeneutisk vitenskapsteoretisk ståsted

Studien er forankret i et fenomenologisk-hermeneutisk ståsted. Fenomenologi som vitenskapelig metode ønsker å få fram fenomenene slik som de faktisk er, og komme så nær som mulig en presis beskrivelse av hva mennesker har opplevd uavhengig av tid og sted (Kvalsund, 2005, s. 43; Kvale & Birkmann, 2015, s. 65). Tilnærmingen handler om å forstå enkeltmenneskets indre opplevelser og forsøke å oppnå en forståelse for den dypere meningen i mennesket erfaringer. I en fenomenologisk tilnærming får forskerne beskrevet hendelsene slik de faktisk fremsto, forskeren må selv prosessere datamaterialet uten å trekke inn andre bakenforliggende årsaker eller egne tolkninger (Gustavsen, 2021, s. 88; Kvale & Birkmann, 2015, s. 45). Den ytre verden kommer i bakgrunnen, mens interessen sentreres rundt «fenomenverden» slik deltakerne opplever den. Det er å få tak i disse erfaringene til deltakerne som er viktig og få de til å beskrive omverden slik de erfarer den (Thagaard, 2013, s. 40). Fenomenologiske studier utforsker meningen personer tillegger sine egne erfaringer av et fenomen. Fellestrekkene som oppdages i forskningsprosessen er de erfaringene som deltakerne i prosjektet gir uttrykk for. De felles erfaringene som deltakerne har, gir et grunnlag for at det kan utvikles en generell forståelse av fenomenet som blir forsket på (Thagaard, 2013, s. 40; Postholm, 2010, s. 41). I fenomenologiske intervjuer blir deltakerne intervjuet en gang, og spørsmålene blir utformet med utgangspunkt i teori og forskerens erfaringer. Dette er med på å få et bredere innblikk i fenomenet som blir utforsket (Postholm, 2010, s. 78).

Hermeneutikk handler om hvordan vi fortolker handlinger gjennom å utforske dypere meningsinnhold enn det som er umiddelbart tydelig. Det finnes ikke egentlig en sannhet, men fenomener kan tolkes på flere nivåer (Thagaard, 2013, s. 41). Hermeneutikk kan defineres som «læren om fortolkning av tekster» (Kvale og Birkmann, 2009, s.69). Forskeren forsøker å komme fram til gyldige fortolkninger, og meningen kan bare forsås i lys av den sammenhengen det som studeres er en del av (Thagaard, 2013, s. 41). Hermeneutikk har tre betydninger: uttrykk, tolkning og oversettelse. Forskere vil alltid prøve å tolke det de står ovenfor og som ikke er forståelig (Nilsson, 2012, s. 71). For forskere i samfunnsvitenskap er det viktig med tolkning og forståelse, fordi analyse og

datamaterialet er fenomener som uttrykker mening i form av blant annet menneskers holdninger og ytringer (Nilsson, 2012, s. 71).

Hermeneutikk kan fungere som en metodologi for seg selv, men kan også brukes som en utvidelse av fenomenologien (Sloan & Bowe, 2014). Hermeneutisk fenomenologi ser på ideen om å sette sin forforståelse i parentes som urealistisk, fordi forforståelsen er en del av deg som person (Connelly, 2010, s. 127). Ved hermeneutisk-fenomenologisk ståsted vil resultatet av analyseprosessen være deltakernes fortolkninger av sine egne meninger og opplevelser. Eventuelle fellestrekk av erfaringer fra deltakerne gir et grunnlag for at det kan utvikles en generell forståelse av livskvalitet i lokalsamfunnet og levende lokalsamfunn. Resultatet vil også bestå av min tolkning som forsker på hvordan deltakerne beskriver lokalbanken i lokalsamfunnet. Det er deltakernes opplevelser, inntrykk og historier jeg skal utforske, men samtidig min forståelse.

3.2 Kvalitativ metode

På bakgrunn av studiens problemstilling og ønske om å forske på lokalbanken i lokalsamfunnet er kvalitativ metode hensiktsmessig, for å få innsikt til å besvare valgt problemstilling. Kvalitativ metode egner seg for å forstå sosiale fenomen som holdninger, følelser, kognitive prosesser og motivasjoner (Thagaard, 2015, s. 11-12). I kvalitativ tilnærming har forsker og deltakere en nær kontakt og den kontakten kan gjennomføres gjennom for eksempel observasjoner eller intervjuer. Det nære samarbeidsforholdet mellom forsker og deltakere har et mål om å beskrive omfanget og deltakerens beskrivelse av fenomenet som er knyttet til forskerens problemstilling eller tema (Postholm, 2010, s. 22). Den nærheten forskere og deltakere får gir anledning til å fordype seg og gir en bredere forståelse av deltakerens situasjon. Det er forskeren som må være åpen for hva deltakerne sier og gjør, og videre løfte perspektivene fra deltakeren fram (Tjora, 2012, s. 13; Postholm, 2010, s. 9). Hvilke perspektiv som blir løftet fram mellom forskeren og deltakerne er det forskeres fokus som avgjør (Postholm, 2010, s. 23). Thagaard (2013, s. 75) skriver at kvalitative studier bygger fleksibilitet og åpenhet, og det er fordelaktig når det finnes lite forsikring på feltet fra før. Nilssen (2012, s. 26) argumenterer for at forskeren må være oppmerksom på sin egen subjektivitet i forskerrollen og at forskeren bringer med seg en forforståelse inn i studien. Dette kan være erfaringer, bakgrunn og kunnskap, og forskerne som benytter kvalitativ metode vil aldri være helt objektiv eller fri for egne verdier. Jeg ønsker å utforske forskjellige synspunkt fra ulike samskappingsaktører i lokalsamfunnet på hvordan de opplever lokalbanken i lokalsamfunnet. Det gir meg som forsker et bredere utgangspunkt i dataanalysen og ved å intervju relevante samskappingsaktører gir det meg et bredt spekter av informasjon.

3.3 Rekruttering og beskrivelse av utvalg

For å rekruttere deltakere til studien valgte jeg et strategisk utvalg. Thagaard (2013, s. 60) skriver at kvalitative studier er basert på strategiske utvalg der de etterspurte deltakerne har egenskaper eller kvalifikasjoner som er relevante i forhold til problemstillingen og de teoretiske perspektivene. I løpet av rekrutteringsprosessen må forskeren forholde seg til å velge ut hvem og hva man skal forske på, og samtidig ha fokus på å finne de deltakerne som besvarer best de spørsmålene som skal belyses i oppgaven og legger grunnlaget for studiens framdrift (Ryen, 2002, s. 84). Utvalgets utforming og størrelse må vurderes i forhold til de analytiske målene for prosjektet. Thagaards (2013) anbefaling er «at antall deltakere ikke bør være større enn det som er

mulig å gjennomføre omfattende analyser» (s. 65). Begrensningene for størrelsen av utvalget er tilgjengeligheten med tid og ressurser fordi denne typen analyser både er tidkrevende og ressurskrevende (Thagaard, 2013, s. 65). Blir utvalgene for stor er det vanskelig å få tid til en grundig analyse, og om utvalget er for lite kan det være vanskelig å teste ut hypoteser, derfor er det lurt å intervju deltakere ettersom det du trenger å vite (Kvale & Birkmann, 2015, s. 148).

I denne studien blir forskingsdeltakerne hovedsakelig rekruttert via mitt eget nettverk, men også gjennom «snøballmetoden» der jeg snakket med andre personer i mitt nettverk om de kunne anbefale personer med egenskaper eller de kvalifikasjonene jeg så etter. Egenskapene og kvalifikasjonene jeg så etter var relevante personer som var aktiv i lokale lag eller foreninger, organisasjoner, lokalbanken, privat næringsliv eller offentlig sektor. Dette var et bredt utgangspunkt, men for å innsnevre valgte jeg å se på aktive medlemmer av lokalsamfunnet som jeg kunne kontakte fortløpende. Utvalgsstrategien var å finne personer som har kunnskap på ulikt nivå om mennesker i lokalsamfunnet, lokalsamfunnet i sin helhet og en ulik tilnærming til lokalbanken. De relevante aktørene ble også etterspurt på grunn av deres engasjement i lokalsamfunnet. Det ble først sendt ut en e-post til de første potensielle deltakerne med informasjon om studien samt informasjonsskriv og samtykke var vedlagt. Etter en uke ringte jeg de for å avtale tid for intervju.

Ved at forskeren selv står fritt til å velge ut deltakerne er det viktig å huske på «jo lettere tilgang, jo mer komplisert blir intervjuet» (Ryen, 2002, s. 89). Med dette mener Ryen at vennsrelasjoner og kjennskap til deltakeren kan medføre at forskeren unngår å stille oppfølgingsspørsmål, eller dreie spørsmålene slik at dataene blir mangelfulle. Andre problemer kan være at deltakerne sier det de tror forskeren vil høre og ikke er ærlige i uttalelsene sine, eller at man tror man forstår hverandre og forskeren ikke utforsker antakelser eller utforsker det deltakeren sier (Ryen, 2002, s. 89). Fordelene ved å rekruttere fra eget nettverk er tilgangen til deltakere, og de sier enklere ja til å stille opp, og kontaktinformasjonen er lett tilgjengelig. En utfordring med å forske og vite om deltakerne på forhånd er at både de og jeg kan være forutinntatt. Likevel har jeg rekruttert deltakere via-via i nettverket mitt og vært oppmerksom på å inkludere personer som jeg ikke er i omgangskrets med.

Deltakerne ble valgt fordi de representerer mangfoldet i lokalsamfunnet, og de har ulike roller innenfor samfunnet. Jeg intervjuet både frivillige, politikere, ansatte i lokalbanken, ansatte i kommunen, innbyggere, styremedlemmer og private aktører. Et bredt utvalg ga også et bredt spekter av informasjon og ulike tilnærminger til lokalsamfunnet og lokalbanken. Deltakerne besto av fire kvinner og fire menn med varierende bakgrunn og tilknytninger til lokalsamfunnet, alderen på deltakerne er fra 35-85 år. Med hensyn til anonymisering vil jeg ikke presentere deltakerne ytterligere, men i resultatdelen har jeg valgt å bruke fiktive navn på deltakerne fordi det setter sitatene og teksten i kontekst med den informasjonen som er tilgjengelig.

Intervjuene ble gjennomført mellom en til tre uker fra første kontakt med deltaker. Fire av intervjuene ble gjennomført i lokalbankens lokaler, mens de fire andre intervjuene ble holdt på deltakernes egne kontorer. Alle deltakerne ble spurt på forhånd hvor de ville møte for intervju, slik at de selv fikk velge hvor de ville intervjues. Dette for å skape trygge rammer for intervjuet. Intervjuene ble tatt opp ved hjelp av NTNU sin diktafon app. Intervjuene hadde en varighet på mellom 30 til 90 minutter. En vurdering jeg måtte ta for å få med ønskede deltakere var å vite at intervjuet måtte presses inn på en kort

tidshorisont. Jeg tok en avgjørelse på at det var viktigere å få med deltakerne i forskningen, enn å la være på grunn av tidspress. Dette viste seg å være riktig avgjørelse, da intervjuene ga rikedata og nye perspektiver fra relevante samskappingsaktører.

3.4 Datainnsamling: kvalitative intervju

Datainnsamlingen foregikk ved bruk av kvalitative intervjuer. Fordelen med intervju er muligheten til å gå i dybden med hver enkelt deltaker, og muligheten til å grave i hvordan hun eller han ser verden rundt seg (Ryen, 2002, s. 85). I et intervju kan man få et godt grunnlag for å få innsikt i personer erfaringer, tanker og følelser. Svarene i et intervju kommer fra deltakerens egne opplevelser og erfaringer som gjenspeiler deres liv. I intervju benyttes åpne spørsmål for å gi mulighet til å gå i dybden der deltakerne har mye å fortelle. Ved å skape en avslappet stemning og en noenlunde romslig tidsramme, rundt en time eller mer, er det tid og rom for at deltakerne får reflektere over egne erfaringer og meninger knyttet til temaet i forskningen (Tjora, 2012, s. 105; Kvale & Birkmann, 2015, s. 45). I forskningsstudien har jeg valgt semistrukturerte intervju, det er den mest brukte fremgangsmåten i kvalitative intervjuer (Thagaard, 2013, s. 97-98; Tjora, 2012, s. 104). I et semistrukturert intervju er hovedtemaene som forskeren skal spørre om fastbestemt på forhånd, men rekkefølgen av tema bestemmes underveis. Denne gjennomføringsmåten gjør det enklere for forskeren å følge deltakerens fortelling, men likevel sørge for at de temaene som skal spørres om blir diskutert i løpet av intervjusamtalen. Forskeren styrer samtalen med deltakeren til å omhandle det forskeren ønsker å få informasjon om (Thagaard, 2015, s. 98; Tjora 2012, s. 104). Et semistrukturert intervju ønsker å innhente beskrivelser av deltakerens livsverden med hensyn i å fortolke betydningen av de beskrevne fenomenene (Kvale & Birkmann, 2015, s. 156). Semistrukturert intervju var hensiktsmessig fordi hovedtemaene ble satt på forhånd, men det var fleksibilitet til å endre på strukturen i spørsmålsstillingen underveis og følge deltakeren mer naturlig. Ved å stille spørsmålene og oppfølgingsspørsmålene der det var naturlig la det også opp til en bedre flyt i samtalen og deltakerne fikk svare utfyllende på spørsmålene. Det var likevel betryggende å ha en intervjuguide (se vedlegg 2), som hjalp meg underveis med å huske på de viktigste elementene i intervjuet.

Målsettingen med semistrukturerte intervjuer er å utforske de temaene som ønskes forsket på. Det er viktig at intervjuguiden inneholder spørsmål som vil invitere intervjudeltakerne til å reflektere over temaene som blir tatt opp og det er forskerens oppgave å oppmuntre til fylldige svar (Thagaard, 2013, s. 100). Intervjuguiden er utviklet med fokus på å få deltakerne til å snakke mest mulig selv. Guiden er inndelt i tre ut ifra «tre-med-grener-modellen», der hoveddelen altså stammen inneholder hovedtemaene livskvalitet, lokalbanken og samskaping. Hvert tema utdypes igjen med oppfølgingsspørsmål, og det er en balanse mellom å gå i dybden på hvert tema og få dekket alle temaene i et intervju. «Tre-med-grener-modellen» passer godt når forskeren på forhånd vet hvilke temaer som skal belyses i intervjuet (Thagaard, 2013, s. 103; Postholm, 2010, s. 79). På forhånd hadde jeg hovedtemaene klare, og noen spørsmål ble på forhånd skrevet opp om jeg trengte oppfølgingsspørsmål. Intervjuguiden inneholdt spørsmål som «Hva er livskvalitet for deg», «Hvordan vil du beskrive lokalbankens rolle i samfunnsutvikling i lokalsamfunnet?» og «Finnes det noen samarbeidsmuligheter i lokalsamfunnet i dag?». I intervjusituasjonene betraktet jeg intervjuguiden som et hjelpemiddel og en retningsgiver, den hjalp meg tilbake på sporet om samtalen hadde kommet for langt utenfor det planlagte.

3.5 Transkribering

Tjora (2012) skriver «transkribering betyr å gjøre lyd- eller videoopptak om til tekst» (s. 232). Transkriberingen gjør intervjumaterialet klart for analyse (Kvale & Birkmann, 2015, s. 137). Det er anbefalt å bruke lydopptak i intervjuet og fullstendig transkribere datamaterialet etterpå. Det er lurt å vurdere hvordan man skal transkribere ut fra hva som er nyttig i den konkrete situasjonen. Når man transkriberer burde man være mer detaljert enn det man tror er nødvendig, dette kan være verdifullt når man skal analysere datainnsamlingen (Tjora, 2012, s. 143; Nilssen, 2012, s. 56). For å forstå deltakerne kan det være lurt å ta med når deltakerne sliter med å ordlegge seg eller leter etter ord, da dette kan ha betydning for videre analyse. Jeg valgte fortløpende i transkriberingen å oversette intervjuet fra dialekt til bokmål slik Tjora (2012, s. 144) anbefaler for å anonymisere deltakerne. Etter hver transkribering slettet jeg lydfilen for å ikke oppbevare lydfilen lengre enn nødvendig med tanke på GDPR. Etter alle intervjuene var ferdig og transkripsjonene var klare kunne jeg gå i gang med å analysere datamaterialet.

3.6 Dataanalyse

For å analysere datamaterialet har jeg benyttet refleksiv tematisk analyse (Braun & Clarke, 2013, 297). Metoden identifiserer, analyserer og tolker mønster av mening. Jeg har valgt å benytte denne metoden fordi et av kjennetegnene er at den er fleksibel og kan benyttes uavhengig av metodiske tilnærminger (Braun & Clarke, 2013, s. 297). Braun og Clarke (2013, s. 298) trekker også frem at metoden er god for nye forskere innen kvalitativ forskning. Kvalitative analyser har som mål å gjøre det mulig for leseren å få økt kunnskap om forskningsområdet uten selv å gå gjennom hele datamaterialet (Tjora, 2012, s. 174). I analysefasen må forskerne bruke sin kreativitet og intellektuelle kapasitet. Tjora (2012) skriver «kvalitativ analyse krever mye tankearbeid, evne til å jobbe systematisk og finne koblinger mellom empirien og problemstillingen» (s. 174). Forskningsprosessen er også preget av flytende overganger mellom innsamling og analyse. Allerede under kontakten med deltakerne i felten starter analysen og tolkningen (Thagaard, 2013, s. 120). Tematisk analyse kan brukes til å identifisere mønstre innenfor og på tvers av data og er erfaringsbasert forskning som prøver å forstå hva deltakerne tenker, føler og gjør (Braun & Clarke, 2013, s. 297).

Tematisk analyse kan brukes både fra casestudier og til store intervjustudier (Braun & Clarke, 2013, s. 298) og derfor passer det godt til min forskningsstudie med åtte deltakere. En av grunnene til at tematisk analyse var fordelaktig for min studie var at den ga meg et vidt spekter av meninger, og jeg kunne inkludere ulike deler av lokalsamfunnet. Hadde jeg intervjuet færre deltakere ville noen viktige sider av lokalsamfunnet blitt prioritert bort. Fasene i tematisk analyse er inndelt i seks, og er: (1) bli kjent med datamaterialet, (2) «søk» etter tema, (3) revurdere temaene, (4) definere, (5) navngi temaene og (6) skrive rapporten (Braun & Clarke, 2013, s. 298). I første fase, bli kjent med datamaterialet, gjennomførte jeg selv transkripsjonen av datamaterialet og leste gjennom transkripsjonene flere ganger for å bli kjent med materialet. Jeg noterte meg noen tanker underveis. Jeg søkte også etter tema mens jeg leste gjennom transkripsjonene og fant frem til flere relevante temaer som kunne vært aktuelt for videre forskning. Jeg brukte fargekoder i teksten for å fremheve temaer som lignet på hverandre. Deretter så jeg over tekstene enda engang til for å se om det var noen viktige elementer jeg ikke hadde med i noen temaer, eller om det var noe jeg hadde oversett. Videre i steg fire gikk jeg gjennom de ulike kodene og se om noen lignet på

hverandre slik at de kunne slås sammen. Første steg i å identifisere temaer var å gå gjennom alle kodene og gruppere de, her vurderte jeg også innholdet opp mot problemstillingen. Noen koder ble fjernet da de ikke var like relevante som andre. Til slutt ble det tre kodegrupper igjen: (1) Lokalbancens rolle som samskappingsaktør i lokalsamfunnet, (2) Levende lokalsamfunn som skaper livskvalitet og samarbeid, og (3) Gode indikatorer på god livskvalitet i lokalsamfunnet.

Etterpå gikk jeg tilbake til kodene som identifiserte de tre temaene og vurderte hvorvidt kodene passet inn i hvert tema og hvorvidt sitatene passet til kodene. Prosessen med å revurdere og justere temaene var en kvalitetskontroll av prosessen. Ved å forsikre meg og å forankre temaene i datamaterialet, samtidig som problemstillingen skulle besvares. Deretter fulgte definerig og navngivning av temaene. Jeg lagde et skjema med sitatene og tentative navn på temaene, og ytterligere justeringer ble foretatt. Dette arbeidet la grunnlaget for analysens siste steg: å skrive rapporten. I kapittel 4 blir funnene presentert, og jeg har vært bevisst på å få med flere deltakers stemmer innenfor de ulike temaene, og for å vise bredden av datamaterialet. Tematisk analyse er en dynamisk prosess som foregår hele tiden, og likevel om den er oppsatt stegvis så danner forskeren seg tanker rundt prosessen hele tiden, man er ikke bare i et steg om gangen, og det stemmer overens med hvordan dataanalysen min foregikk.

3.7 Studiens kvalitet

Studios kvalitet er viktig i forskningsprosessen og jeg vil nå komme med noen betraktninger angående kvaliteten til forskningsprosessen. Det finnes flere måter å bedømme studios kvalitet i kvalitativ forskning og jeg har valgt å bruke validitet og reliabilitet (Thagaard, 2013, s. 193; Silverman, 2014, s. 89; Kvale & Birkmann, 2015, s. 276). Disse begrepene blir kritisert av noen forskere fordi de stammer fra kvantitativ forskning, og det hevdes de kan være mindre beskrivende for kvalitativ forskning (Ryen, 2002). Forskere slik som Ryen (2002), Silverman (2014) og Kvale og Birkmann (2015) bruker disse begrepene i kvalitativ kontekst. Jeg velger derfor å bruke disse begrepene når jeg skal redegjøre for kvaliteten i denne oppgaven. Først blir studios pålitelighet diskutert, før validiteten sier noe om undersøkelsen faktisk undersøker det den skal og til slutt diskuterer jeg studios overførbarhet.

3.7.1 Reliabilitet

Reliabilitet handler først og fremst om studios pålitelighet, og om forskningsresultatets konsistens og troverdighet (Thagaard, 2013, s. 194; Kvale & Birkmann, 2015, s. 276). Kvale & Birkmann (2015, s. 276) belyser også at det er ønskelig med høy reliabilitet i intervjufunnene. Det er en ulempe med for mye fokus på reliabilitet fordi det kan motvirke kreativ tenking og variasjon. Et viktig spørsmål er hvorvidt et resultat kan reproduseres til andre forskere til andre tidspunkt og om intervjupersonene ville ha endret sine svar i intervju med en annen forsker (Kvale & Birkmann, 2015, s. 275; Silverman, 2014, s. 83). For meg som forsker har det vært viktig å informere om min rolle som ansatt i en lokalbank. Jeg forsikret meg også om å fortelle alt de snakket om, og delte forble anonymisert. Det var viktig for meg å få fram hva deltakerne faktisk mente og tenkte om forskningsspørsmålene, og ikke la arbeidsplassen være et hinder for å få ærlige svar. Jeg har forsøkt å reflektere over dette i kapittel «gjennomføring av intervju» og «forforståelse».

3.7.2 Validitet

Samfunnsvitenskapens validitet sier noe om en metode er egnet til å undersøke det den faktisk skal undersøke (Kvale & Birkmann, 2015, s. 276). Forskerens egne tolkninger bør være kritisk gjennomgått og relasjonen til miljøet forskeren studerer har betydning for forståelsen forskeren tilegner seg underveis (Thagaard, 2013, s. 194). Dalen (2011, s. 94) påpeker at forskeren må være tydelig og redegjør for sin tilknytning til fenomenet som studeres, først da har leserne mulighet til å vurdere kritisk graden av påvirkning av tolkningen av datamaterialet. Derfor er det viktig for meg å tydeliggjøre min egen forskerrolle. Som forsker ser jeg muligheter og et spennende felt foran meg. Som privatperson jobber jeg i en lokalbank og har skrevet oppgaven i tilknytning til mitt nærområde. Deltakerne i forskningsintervjuene var på forhånd klar over min subjektivitet og rolle som ansatt i en lokalbank. Dette var også noe jeg informerte deltakerne om før intervjuet startet. På en liten plass kjenner alle hverandre og dette gjorde også at de allerede før de takket ja til intervjuet var klar over at jeg jobbet i en lokalbank. Jeg oppfordret likevel alle deltakerne til å være objektive, og svare ut ifra deres egne erfaringer og opplevelser. Deltakerne responderte positivt på det, men jeg kan likevel ikke garantere for deltakernes objektivitet.

3.7.3 Overførbarhet

Overførbarhet i kvalitativ forskning handler om å se om resultatene kan være relevant i andre situasjoner, kontekster eller med andre intervjupersoner, eller om resultatene er primært av lokal interesse (Kvale & Birkmann, 2015, s. 289; Yardley, 2015). Forståelsen forskeren utvikler i et forskningsprosjekt kan også være relevant i andre situasjoner, og et mål er at tolkningen til forskeren også skal ha relevans utover det enkelte prosjektet (Thagaard, 2013, s. 194). Jeg har forsøkt å gi rike beskrivelser av utvalg og funn, samtidig er dette er vurdering i forhold til de etiske aspektene rundt GDPR, som gjør at ikke alle detaljer har blitt tatt med. En god kvalitativ forskning har de etiske hensynene ivaretatt, som jeg nå vil utdype.

3.8 Forskningsetikk

I forskning er det viktig å være reflektert over de etiske spørsmålene som er forbundet med å intervju personer i forskningsprosessen (Kvale & Birkmann, 2015, s. 95). Studien er meldt inn og godkjent av Norsk senter for dataforskning (NSD; se vedlegg 1). Det er viktig å huske at etikk omhandler hele forskningsprosessen, fra start til slutt (Ryen, 2002, s. 207; Kvale & Birkmann, 2015, s. 97). I de fleste oversikter går noen etiske aspekter igjen slik som samtykke og konfidensialitet. NESH (2021, s 7) skriver at «forskningsetikkloven legger til grunn at *forskning i offentlig og privat regi skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer*». Forskningsetikk har vært viktig i hele forskningsprosessen fra start til slutt. Jeg har vært bevisst på å ivareta etikken i forskningsprosessen fra begynnelsen ved søknaden til NSD til en ferdig forskningsstudie. Jeg har alltid hatt kodelås på datamaskinen, anonymisert deltakere helt fra start, slettet opptak etter transkribering og analysert datamaterialet på en lås datamaskin.

3.8.1 Informert og fritt samtykke

De som blir forsket på har rett til å vite at de er deltakere i en forskningsprosess, og må derfor få et informert samtykke. Det er opp til deltakerne å godta eller å avvise forespørselen om å delta i et forskningsprosjekt (Ryen, 2002, s. 208). Det er imidlertid vanskelig å gi deltakerne full informasjon på forhånd, fordi innsikt og kunnskap kan endre prosjektets planer underveis (Postholm, 2010, s. 146).

Deltakerne i forskningsprosessen fikk først tilsendt en forespørsel om å delta i forskningsstudien sammen med informasjons- og samtykkeskriv (vedlegg 3). Dette var for å gi deltakerne mulighet til å lese informasjonsskrivet i fred og ro før de bestemte seg om de ville delta eller ikke. Samtykkeskjemaet redegjorde for forskningens hensikt, samtidig som frivilligheten til å delta ble belyst sammen med hva det innebar, rettigheter, taushetsplikt og anonymitet. Dette samsvarer med det Kvale & Birkmann (2015, s. 104-105) argumenterer for at forskningsdeltakerne skal informeres om; studiens overordnede mål og hovedtrekkene i design samt mulige risikoer og fordeler ved å delta. Som hovedregel skal forskere innhente et forskningsetisk samtykke fra deltakerne i forskning, det skal være frivillig, informert og utvetydig, og det bør være dokumenterbart (NESH, 2021, s. 17). Deltakerne skrev under på samtykket før intervjuet startet og det ble belyst før intervjuet startet. Slik at det var rom for deltakeren å trekke seg også før intervjuet startet, men også underveis. Dette for å opprettholde deltakernes rettigheter og ha fokus på de etiske aspektene i forskningsprosessen.

3.8.2 Anonymitet og konfidensialitet

Konfidensialitet til deltakerne er viktig, og forskere må sikre at anonymitet er ivaretatt (NESH, 2021, s. 21). Forskningsmaterialet må anonymiseres og det stilles strenge krav til hvordan informasjon behandles og oppbevares. To forskjellige strategier for å beskytte deltakerens identitet er anonymisering og pseudonymisering. Forskjellen er at anonymisering innebærer at forbindelsen mellom personer og informasjonen blir fjernet, slik at opplysninger ikke kan spores tilbake til deltakeren. I pseudonymisering vil forbindelsen svekkes ved at forskeren eller andre sitter på opplysninger som kan knytte opplysninger til individet (NESH, 2021, s. 21). Pseudonymisering ble valgt for å anonymisere deltakerne i studien og spesielt når det forskes i et lite lokalsamfunn er det viktig å være oppmerksom på anonymitet og konfidensialitet. Anonymitet og konfidensialitet var høyt prioritert i hele forskningsprosessen, det startet før jeg hadde kontaktet de mulige deltakerne. Med engang jeg transkriberte datamaterialet ble også pseudonymene brukt, og det som kunne antyde til noe kjent ved deltakeren ble anonymisert, og deltakernes dialekt ble transkribert bort og omgjort til bokmål.

3.9 Forforståelse

I kvalitativ forskning argumenterer Nilssen (2012, s. 29) for at forskeren er sitt eget viktigste instrument. Å være klar over sin egen forforståelse er viktig fordi forskeren både innhenter datamaterialet, har kontakten med informantene og forskeren gjennomfører analysene og tolkningen av datamaterialet i studien. «Som kvalitative forskere bruker vi oss selv, og vi forventer at andre gir av seg selv. Vi stiller opp med hele oss, og vi møter deltakere med hele seg» (Nilsson, 2012, s. 32). Postholm (2010, s. 127) skriver også at forskeren bør presentere sine teoretiske ståsteder og hvilken erfaringsbakgrunn forskeren entrer forskningsfeltet med.

Min forforståelse har vært viktig å være bevisst på. Interessefeltet som er valgt som fokus for forskningsstudien er en del av lokalsamfunnet jeg lever og bor i, samt at jeg jobber i en lokalbank. Jeg har aktivt gått inn for å være reflektiv i forskningsprosessen og ikke objektiv. Jeg har valgt å møte forskningsfeltet ut ifra min forforståelse, og kan ikke møte forskningsfeltet med en ren og upåvirket måte, slik Postholm (2010, s. 127) skriver. Ved å møte feltet med visshet om min refleksivitet har jeg reflektert over mine egne verdier, erfaringer og interesser, og har vært bevisst hvordan det kan forme forskningen. Før jeg bestemte meg for forskningsfelt gikk jeg flere runder med meg selv om jeg skulle forske

på lokalsamfunnet jeg er en del av og deler av arbeidsplassen min. Jeg mener selv denne vurderingen og at jeg har drøftet dette med meg selv flere ganger forberede meg på å vurdere både min forforståelse og etiske spekter i hele forskningsprosessen.

Postholm (2012, s. 128) argumenterer for at forskeren ikke kan legge bort sin forforståelse, men at forskeren heller må bli bevist sin egen forforståelse og klargjøre den for seg selv og andre. Jeg kan ikke legge bort min forforståelse, men jeg kan være bevisst og observant på min forståelse både før, underveis og etter forskningsprosessen. Bevisstheten og tankene jeg har gjort før forskningsprosessen har hjulpet meg med å fokusere på å være nøytral og spørrende til problemstillingen og studien i sin helhet.

Noe jeg har blitt bevist på under forskningsprosessen er at jeg har brukt mye tid og ressurser på å bære bevist min egen forforståelse og tilknytning til lokalbanken. Jeg har prøvd å være kritisk til datamaterialet, men det har i noen tilfeller endt opp *for* kritisk. Underveis i analysedelen ble jeg oppmerksom på at jeg var *litt streng* mot lokalbanken og utelot noen gode sitater som beskrev lokalbanken *veldig positivt* og dette var fordi jeg var redd for at det skulle virke som jeg ikke hadde vært objektiv. Da jeg selv ble bevist på min tankegang viste jeg at det var å kompensere for å være objektiv, og viktigheten med å la deltakerne få mene hva de vil og ikke ta bort viktige funn bare for å passe på sin egen objektivitet.

4 Presentasjon av funn

Denne studien handler om hvordan lokalbanken kan være en bidragsyter i lokalsamfunnet og bidra positivt til borgernes livskvalitet. Problemstillingen er «Hvordan beskriver relevante samskappingsaktører lokalbankens rolle for å fremme innbyggernes livskvalitet?». Funnene jeg skal presentere ble analysert frem gjennom refleksiv tematisk analyse, og de fremtredende temaene er:

1. Lokalbankens rolle som samskappingsaktør i lokalsamfunnet
2. Levende lokalsamfunn som skaper livskvalitet og samarbeid
3. Gode indikatorer på god livskvalitet i lokalsamfunnet

Med disse temaene ønsker jeg å formidle en tematisk historie som illustrerer helheten i deltakerens erfaringer og refleksjoner angående lokalbanken i lokalsamfunnet. Deltakerne trekker frem hvordan de ser på lokalbankens rolle, samarbeid og verdiskapning i lokalsamfunnet, og for å skape levende lokalsamfunn.

Hovedtemaene er navngitt av egen empiri og gjengir en helhetlig presentasjon av funnene i analysen. Gjennom de tre hovedpunktene vil funnene bli presentert med et overordnet tema og to underkategorier i 4.1 og en underkategori i 4.2. I presentasjonen av funnene vil jeg bruke uttrykk som «en deltaker», «deltakere» eller «flere deltakere», hensikten med dette er å ikke kvantifisere funnene, men å vise grad av felles mening blant deltakerne (Braun & Clarke, 2013, s. 262). For å ivareta deltakernes anonymitet har de fått pseudonymene Arne, Bård, Cecilie, Dagny, Elin, Frida, Georg og Henry. Jeg har anonymisert sitatene der det har blitt nevnt yrke, navn på lokalsamfunn og lokalbank. Noen få sitater er også tatt med uten navn for å beholde anonymiteten. I tillegg er noen sitater justert litt på for å få frem tydeligere det deltakerne mente, og gjøre om talespråk til lesbar tekst.

4.1 Lokalbankens rolle som samfunnsaktør i lokalsamfunnet

Deltakerne var opptatt av lokalbankens rolle som en bidragsyter til levende lokalsamfunn og innbyggernes livskvalitet. Med dette mente de at lokalbanken kunne bidra til samfunnsutvikling og de la vekt på hvilken betydning lokalbanken hadde for deres livskvalitet, deres arbeidsplasser, lag og foreninger og kommunen. Deltakerne beskrev også hvordan de så på lokalbanken og deres arbeid i dag, som Frida sa: «lokalbanken beskrives som veldig opptatt av lokalsamfunnet og utviklingen av lokalsamfunnet, en engasjert bank, sånn sett». Lokalbanken beskrives av Frida som en engasjert lokalbank som også er opptatt av utviklingen av lokalsamfunnet, og Dagny sa «lokalbanken har vært en viktig støttespiller som sponsor for idrettslaget og bidrar alltid med midler til frivilligheten og til kulturaktiviteter for våre barn». Elin fortalte at hun «opplever lokalbanken som veldig positiv og åpen, ikke vanskelig å spørre. Trygg, stødig, positiv og deltagende». Lokalbanken er en støttespiller og bidragsyter til idrettslaget, frivilligheten og i kulturarrangementer i lokalsamfunnet, som også er positiv, åpen og ikke vanskelig å spørre.

4.1.1 Lokalbankens tilstedeværelse i lokalsamfunnet

Tilstedeværelsen til lokalbanken i lokalsamfunnet ble beskrevet som betydningsfullt i lokalsamfunnet av deltakerne. Flere deltakere fortalte at de oppfatter lokalbanken som positiv og utadventd, og «de viser sin positive og hjelpende side for samfunnet». Det er flere aspekter som deltakerne er innom når de snakker om lokalbanken:

Jeg tror det er viktig å ha en lokalbank som er her fysisk, med ekte mennesker som en kan prate med, som har kompetanse og som kan være en sparringspartner for de etablerte, men også for de som er i ferd med å komme i gang med ett eller annet her. (Dagny)

Dagny er inne på viktigheten av å ha en lokalbank som er til stede for de som ønsker det. Både til de som er etablerte i markedet, men også til de som har lyst til å starte noe eget i lokalsamfunnet, «at de som ønsker å gjøre noe, får den hjelpen de trenger for å komme i gang» fortalte Dagny. Det deltakeren legger i dette er at lokalbanken er her for å hjelpe innbyggerne, som vil noe mer. Enten det er å etablere seg selv eller en bedrift. Det er også Arne enig i «viktigste er at lokalbanken er med på å finansiere både bedrifter og privatpersoner» fortalte Arne. Deltakerne er enige om at lokalbanken er viktig for å kunne hjelpe personer i lokalsamfunnet, både om det er privatpersoner eller bedrifter. Deltakerne trekker også frem at de synes det er viktig at lokalbanken tar mer risiko i lokalsamfunnet, slik Arne også sa: «lokalbanken kan være med på å ta mer risiko i lokalsamfunnet». En annen deltaker, Bård, sa at for å videreutvikle et levende lokalsamfunn kan lokalbanken «blant annet være med på å tørre å ta noen sjanser i lokalsamfunnet, noen er nødt til å starte på noe nytt og være med på å bidra der». Dagny delte også samme tanker, og sa at: «lokalbanken kan ta mer risikoer kanskje i nyetableringer». En deltaker fortalte at alle banker er tett knyttet til finansforbundet med lover og regler, og derfor er det viktig med en lokalbank som kjenner lokalsamfunnet og kan bidra på det de kan være med på.

I små lokalsamfunn er det lokalbanken som kan være med på å ta risiko ved finansiering av boliger eller å hjelpe gründere i etableringsfasen. Finansiering av boliger til personer påpeker en deltaker er viktig og kan være en indikator på bidrag til god livskvalitet, og være med på å finansiere boliger i markeder der boligprisene ikke er så høye, men folk vil bygge for å bo. Finansiering og økonomisk rådgivning til nyetablerte og etablerte bedrifter er også viktig for å holde hjulene i gang og hjelpe små- og mellomstore bedrifter i hverdagen slik at de forblir en del av lokalsamfunnet. En deltaker sa at «det er med på å skape og gi muligheter til å gi det livet folk ønsker seg. Det er positivt at personer får mulighet og rådgivning på det å kunne skape noe eget, og bygge sine bedrifter og ha drømmer om å starte opp ting, og at lokalbanken kan gjøre det mulig».

Deltakerne som arbeider i lokalbanken fortalte at de la vekt på fordelene ved å ha en lokalbank i lokalsamfunnet, slik at innbyggerne har en trygghet og personer å snakke med når det gjelder økonomiske spørsmål. De fortalte også at det er viktig for lokalbanken å kunne støtte opp om innbyggere og lokale bedrifter. En deltaker nevnte også at det å ha finansieringsmuligheter lokalt og at kredittbeslutninger blir tatt hos lokalbanken er positivt for lokalsamfunnet. Lokalbanken kjenner lokalsamfunnet og har igjennom en årrekke opparbeidet seg kunnskap om lokalsamfunnet.

Støtte til lokale lag og foreninger samt næringsliv blir også framsnakket av deltakerne, og det positive med at lokalbanken er en stor lokalbedrift med mange lokale årsverk. At det er mange arbeidsplasser i lokalbanken og en av lokalsamfunnets største bedrifter. Frida nevner også hvordan lokalbanken «kan være med på å finansiere opp områder som er viktig for livskvaliteten generelt for samfunnet og for enkeltmennesker». Hun nevner

også hvilke grep lokalbanken kan ta «for tilflyttere og de som ikke har høy økonomiske rammer for eksempel i starten av en byggeperiode. Det handler mye om å bygge opp om og legge til rette for at folk skal kunne bo her i lokalsamfunnet». Andre momenter som en deltaker snakket om var det å kunne få på plass flere tomter og boliger, og utviklingen av det. Dette har både lokalbanken, næringslivet og kommunen som felles mål, ønske og intensjon om å få til. Deltakeren nevnte også at lokalbanken og kommunen har mange felles mål for å legge til rette for et godt lokalsamfunn, som både er levende og der innbyggerne har god livskvalitet. Dette er det flere deltakere som støtter og det er overordnede mål som lokalsamfunnet har, og en deltaker sa «så kan man finne ulike samhandlingsløsninger for å gjøre dette sammen». Det ble også nevnt av Georg at det er ønskelig at kommunen, banken og næringslivet kan «være med på å legge til rette for at folk kan bo i små grender i lokalsamfunnet, og det øker livskvalitet til de som bor der».

4.1.2 Gode råd og støtte fra lokalbanken til lokalsamfunnet

Lokalbanken gir «kjapp, god og profesjonell hjelp» sa Dagny og at det er viktig for en samfunnsaktør i lokalsamfunnet å gi gode råd og gi støtte. Elin snakket om konsekvenser for å bli knyttet til lokalbanken, å «bli avhengig av støtten lag og foreninger mottar» og Bård nevnte at «kan fort bli en sovepute, folk forventer at pengene skal komme». Det er viktig å gjøre andre ting for å jobbe med å finne systemer som fungerer både nå og for fremtiden, slik at man ikke blir avhengig av noe, eller noen. «... men også engasjement og kunnskap, andre tingene som gjør at man får til systemer som fungerer nå og for fremtiden, det tror jeg er viktig». En deltaker som jobber i lokalbanken sa «vi kan utvikle lokalsamfunnet med kompetansen vi har, små tiltak som kurs for pensjonister på Vipps og nettbank. Det å bidra med slike ting, og ha en arena for å delta tror jeg er en del av levende lokalsamfunn». Mulighetene til å delta på flere arenaer for lokalbanken er der og det kan være en del av levende lokalsamfunn.

Lokalbanken har ressurser og mennesker som også kan jobbe med samfunnsbiten og som har kunnskap om hvordan man skal jobbe. Ulike måter å jobbe på, lokalbanken kunne være 50/50 med penger og tid. Tid og energi inn i prosjekter som handler om å løfte andre, sy sammen samarbeid, dytte ei gruppe i retning som gjør at resultatet blir bra og at man lykkes. (Elin)

Dette er forslag Elin kommer med for å bruke ressursene til lokalbanken inn i mulige samarbeid i lokalsamfunnet. Hun sier også at «lokalbanken sitter også med et kontaktnettverk og kan samle grupper, kan være store bedrifter som også vil være med på gode prosjekter». Deltakeren legger vekt på mulighetene kunnskapen og nettverket til lokalbanken kan bidra inn i lokalsamfunnet, både for å fremme livskvalitet til innbyggerne, men også for å skape levende lokalsamfunn. Elin forteller at hun ønsker å samle folk, men forteller at «jeg tenker ikke å ha prosjekter på prosjekter, men noen beviste valg for lokalsamfunnet som man får kommunisert ut» sa Elin og dette er noe lokalbanken også har tenkt på, en deltaker sa «lokalbanken kan være tydeligere og synligere, potensiale til å være en større stemme i lokalsamfunnet for å utvikle oss, og det håper jeg vi får til på et tidspunkt». Dagny nevner også mulighetene til lokalbanken:

Det handler dessverre mye om penger, og jeg tror de som har penger kan i alle fall være med på å fasilitere mye, ikke nødvendigvis å gi pengebidrag, men være med på å fasilitere og være med på å gi kompetanse, tid og bidra med ressurser, det tror jeg er viktig. (Dagny)

Både Dagny og Elin nevner mulighetene som finnes for lokalbanken med å bidra med både kompetanse, tid og ressurser til utvikling i lokalsamfunnet og være en fasilitator i

samfunnet. Å være en «bidragsyter inn i nyttige prosjektgrupper» sa Elin. Det ble også nevnt fra en ansatt i lokalbanken at «lokalbanken sier sjelden nei til gode prosjekter». Dette bekreftes også med Cecilies påpeking:

Lokalbanken er jo med å yte i alt mulig og i alt man kan yte i, ikke bare penger, men også råd og hjelp, men til slutt er det trygt å ha en bank som gir bidrag og støtter mange arrangementer, de er jo nesten inne i alle arrangementer i lokalsamfunnet. (Cecilie)

Likevel om alle deltakerne er fornøyde med jobben lokalbanken gjør i dag, og noen sa «jeg vet ikke hva mer de kan gjøre jeg», så er mulighetene til lokalbanken flere og noe som dukker opp er:

Jeg tror banken både har kapasitet og kapabilitet til å kanskje gjøre noen undersøkelser for lokalbefolkningen og derav bestemme hvordan man kan være med på å bidra fremover. Dagny nevnte også at lokalbanken kan være med på å bidra for å få innsikt i hva det er folk vil ha her for å bli værende i lokalsamfunnet. (Dagny)

Deltakere fortalte også at *gode råd og støtte* er viktig. Betyggende å ha de med og det er godt å kjenne at man har en sånn aktør i arbeidet sitt. Henry trekker frem viktigheten med at lokalbanken er en sponsor:

Sponsorsiden er med på at det er en økonomisk trygghet rundt arrangementer, det at den økonomiske tryggheten er det som gjør at man kan arrangere år etter år etter år og skape en merkevare. (Henry)

Arne fortalte også at «lokalbanken har vært helt avgjørende for utvikling på enkelte områder, og tatt mye ansvar for rene pengedonasjoner». Dagny sa også at «det å ta samfunnsansvar som en sponsor på forskjellige arrangementer er viktig for organisasjonene og for kulturtilbudene vi har».

Viktige påpekninger fra flere av deltakerne var at lokalbanken ikke skal kutte ned på sin tilstedeværelse i lokalsamfunnet. Georg sa «Jeg tror nok det er fortsatt er viktig å fortsette i den retningen man gjør og ikke reduserer noen satsning i lokalsamfunnet, fordi det gir veldig mye tilbake til lokalsamfunnet og skaper en goodwill tilbake til lokalbanken». Georg nevner at når lokalbanken gir noe til lokalsamfunnet skaper det også en goodwill tilbake til lokalbanken som stiller opp. Henry nevner også viktigheten med lokalbanken sine bidrag til økt aktivitet:

Det at levende lokalsamfunn og livskvalitet er at det er aktiviteter, at det foregår aktiviteter på denne plassen, uten en sterk lokalbank som er med inn og er med på å tilrettelegge for aktiviteter så vil aktiviteter etter hvert dø ut og om det ikke skjer noe på en plass, da er det ingen som vil oppsøke plassen eller flytte dit, så det er viktig at det hele tiden skjer noe og at lokalbanken er med på å spytte inn penger. (Henry)

Det Henry la vekt på her er hvordan aktiviteter skaper levende lokalsamfunn og livskvalitet, med hjelp av en sterk lokalbank. Dette er også Dagny og Cecilie enige i og de fortalte at «jeg mener lokalbanken har en stor og viktig rolle i dag» og «lokalbanken er stø som fjell». Disse utsagnene tyder på at deltakerne ser på lokalbanken som en viktig samfunnsaktør i lokalsamfunnet, men lokalbanken kan ikke gjøre alt alene. Deltakerne brakte også opp hvordan lokalbankens rolle i samarbeid med andre i lokalsamfunnet påvirket innbyggerne og utviklingen av lokalsamfunnet

4.2 Levende lokalsamfunn som skaper livskvalitet og samarbeid

Dette temaet belyser lokalbankens muligheter for samarbeid i lokalsamfunnet og hva deltakerne har beskrevet som viktige former for samarbeid for fremtiden. Deltakerne har

fortalt hvordan de opplever lokalsamfunnet i dag og hva som er viktig for deres oppfatning av et levende lokalsamfunn. Hvilke arenaer de tenker er viktig for å utvikle samarbeid og hvordan dialog spiller inn i lokalsamfunnet.

Deltakere delte med begeistring sine erfaringer og tanker om lokalsamfunnet de er en del av i dag og hvilke aspekter med lokalsamfunnet de mente var viktige for dem. De la også frem eksempler og historier som reflekterte hva de mente var et godt lokalsamfunn som også er levende for innbyggerne. Som Cecilie fortalte at «det skal myldre og det skal skje noe». Dagny sa «det skal være liv i gata» og Henry la vekt på «det skal være lys i alle vinduene» og dette var noe av de la i et levende lokalsamfunn. Det som også ble nevnt av deltakerne var hvordan de så på lokalsamfunnet i dag. Arne sa «lokalsamfunnet vårt er et kanonbra eksempel på et levende lokalsamfunn, og da har du idrettstilbudet, kulturtilbudet, og ikke minst kafé, restauranter og bredde i kulturaktiviteter som er stor her». Bård var opptatt av:

Kulturarrangementer som vi har, en bra kino, godt løypenett og friluftsliv ikke minst, så det handler om hvordan jeg vil bruke livet mitt og hvordan jeg vil leve det. Og da er det mange av disse tilbudene vi har her som er med på å gjøre noe med min livskvalitet. (Bård)

Her viser Arne og Bård bredden i tilbudene som er tilgjengelige for innbyggerne, tilknyttet både idrettslag, løypenett og friluftsliv, men også mulighetene til en større storby følelse med kafé og restauranter. Noen deltakere nevnte også at de var positive til mangfoldet som fantes i lokalsamfunnet og begrunnet dette med alle mulighetene som finnes, et bredt kulturtilbud, veldig mange lag og foreninger, mulighetene til shopping og restauranter. Elin sa «til å være et så lite samfunn, så har det også sine storbypreg» og det knyttes opp mot mangfoldet som finnes. Dagny sa også «jeg føler at for å være så liten som vi er, så syns jeg at vi dekker veldig mange forskjellige behov hos innbyggerne og det tror jeg gir utslag på livskvalitet». Her trekker hun inn hvordan mangfoldet også påvirker livskvaliteten til innbyggerne i en positiv retning. For å kunne opprettholde et levende lokalsamfunn så trekker flere av deltakerne frem viktigheten av god dugnadsånd, som Georg fortalte «det er mange med brennende hjerter og sterk dugnadsånd» og Bård sa:

Typiske bygde Norge, vi bryr oss om hverandre, dugnadsånden, vi vil hverandre godt. Dugnadsånden forteller noe om hvordan vi er villig til å bidra, uten at vi skal få tilbake noe i kroner og ører. Men man er med på å støtte om de aktivitetene som vi har her, for å ha et liv for unge, gamle, seg selv og alle sammen. (Bård)

Både Georg og Bård er enige om viktigheten av dugnadsånden og hvordan den er med på å påvirke lokalsamfunnet positivt og hvordan frivilligheten gjør aktiviteter og arrangementer mulig i lokalsamfunnet. Bård trekker frem uten at vi skal få noe tilbake i kroner og øre, men at det skal ha en positiv virkning inn på de som bor i lokalsamfunnet – de unge, gamle, seg selv og alle sammen. Georg nevner også viktigheten «med å ha en støttespiller slik som lokalbanken» som er med på å få til ting i lokalsamfunnet og trekker frem viktigheten med fellesskapet mellom de som legger ned arbeidet og de som bidrar med pengene, «slik som lokalbanken gjør i forskjellige anledninger». Her refererer Georg til de som legger ned arbeidet til de frivillige som stiller med arbeidskraft og til lokalbanken som stiller med sponsormidler til forskjellige aktiviteter og arrangementer. Slik Bård også sa å støtte om de aktivitetene som vi har her der samarbeidet i lokalsamfunnet gjør at man kan fortsette å holde aktivitetene i gang. Frida sa også:

Engasjerte innbyggere, at det er mange lag og foreninger, og andre aktører som har lyst til å bidra inn å utvikle lokalsamfunnet sitt, som ønsker å ta et medansvar for lokalsamfunnet. Som ser en selv som en viktig medborger. Medborger er et ganske godt ord. Fordi vi alle har en rolle i lokalsamfunnet, forhåpentligvis, og kan bidra til positiv utvikling. (Frida)

Videre sa Frida at hun syns lokalbanken tar «veldig samfunnsansvar ut ifra mitt ståsted sett utenifra». Deltakerne er samstemte på at det er mange engasjerte borgere i lokalsamfunnet med en viktig dugnadsånd. Lokalbanken tar samfunnsansvar både med pengestøtte og lokalbanken er en stor bedrift i lokalsamfunnet med mange aktive medborgere. Elin snakket om viktigheten med at flere borgere blir engasjerte: «folk må lære seg å engasjere seg, og det kan både være bra og du kan være et godt forbilde for ungene dine, du bygger samfunnet for ungene dine om du gjør det». Deltakerne har til felles at de snakker om viktigheten av engasjement i lokalsamfunnet for å kunne bidra til positiv utvikling og ved deltakelse fra flere er man med på å opprettholde et levende lokalsamfunn. Dagny sa også at hun føler seg «en del av noe større og at det er behov for deg» når hun er med å stille opp frivillig på arrangementer og i styreverv.

Flere deltakere tar opp bekymringen rundt fremtiden til dugnadsånden og frivilligheten, flere sa det er vanskelig å få folk til å stille opp i forskjellige frivillige verv. «Frivilligheten har tappet vanvittig for energi, og jeg tror mange har mindre energi og gi. De er redd for å tilby seg og bli spist opp» sa Elin, Bård var også enig i dette og fortalte at «det er vanskeligere å få folk til å stille opp, det kreves mer». Cecilie sa «dugnadsånden, dugnaden skal gå på frivillighet, når man skal være med på dugnad så skal man være med på dugnad man syns er artig». Deltakelse på dugnader og i frivillige verv kan tappe borgere for energi, men man «skal være med på dugnad man syns er artig» sa Cecilie. Hun fortalte også «slike eldre foreninger, de er viktige for lokalsamfunnet», men at det er vanskelig å finne erstattere til å være med i styreverv og sa at den generasjonen som kommer nå ikke er like flink på frivillighet. Dette sa også Georg «den mest ivrige dugnadsgenerasjonen er nok på vei ut vil jeg tro. Det er flere som kvier seg for å bidra frivillig om det er over tid, der man må binde seg». De fleste deltakerne sa dette blir en utfordring fremover. Deltakerne fortalte også om viktigheten med å opprettholde aktiviteter for barn og unge. En deltaker sa at «når man begynner å bli 80 år så må man begynne å slutte å ha ansvar for ting» og refererer til at deltakeren har begynt å trappe ned på å være ansvarlig i styrer, men at deltakeren fortsatt er aktiv som frivillig.

4.2.1 Positiv samarbeidskultur i lokalsamfunnet

I et levende lokalsamfunn vektlegger flere av deltakerne betydningen av frivillighet og at borgere bidrar. De trekker også frem handlingsrommet samarbeid har, og at det finnes flere forskjellige former for samarbeid i lokalsamfunnet. Mulighetene er mange, både å knytte lag, foreninger, organisasjoner og kommunen for å løse samfunnsoppgaver sammen. Arne sa «det er uendelig med samarbeidsmuligheter her, det er mellom frivillige lag og foreninger, næringslivet, der er det mange muligheter». Henry fortalte «du har mange små lag og foreninger som kan samarbeide på tvers for å skape mer». Dagny fortalte også om viktigheten med samarbeid og «samspillet mellom privat og offentlig, det er viktig. Kommunen trenger hjelp til å kunne være med på å bidra de også, med utvikling av det vi også allerede har i dag». De trekker frem samspillet mellom flere forskjellige organisasjoner i samfunnet. De beskriver også at det finnes muligheter for å skape noe mer og utvikle det vi allerede har i dag. Et bredere samarbeid mellom nærliggende kommuner for å se større geografisk på samarbeid ble også nevnt som en mulighet for å øke samarbeidsmuligheter i fremtiden. Muligheter som interkommunale arbeidsoppgaver og satsning på samarbeid innen kultur og idrett. Deltakerne belyste også viktigheten med å ikke se hverandre som konkurrenter, men som partnere og mulige samarbeidspartnere. Cecilie sa at de «sitter ikke på hver sin tue som de har gjort før, de hjelper hverandre». Dette støttes opp av det Elin sa «kulturen for samspill har bare blitt bedre og bedre, ikke bare innenfor min bransje, men også

andre næringer. Det liker jeg å se. Fordi da tror jeg 1% kan bli 10%». Dagny var også opptatt av samarbeid:

Jeg tror ikke det er samarbeidet i seg selv, men det å finne ting å samarbeide om som er litt av greia. Også tror jeg at det handler om at vi må slutte å se på hverandre som konkurrenter, men som partnere i det vi holder på med. (Dagny)

Dagny sa og «det jeg tenker er at det aldri kan bli nok samarbeid» og refererer til mulighetene som ligger i lokalsamfunnet om at flere aktører går sammen for utvikling. Deltakerne beskrev kulturen som bedre for å kunne hjelpe hverandre og finne mulige områder for å samarbeide på. Elin trekker også frem i sitt sitat at samarbeid kan føre 1% til 10% ved å stå sammen for å finne gode muligheter og være partnere. Det er fortsatt noe å gå på i samarbeidet og muligheter til å utvikle seg:

... men kanskje vi kunne blitt enda flinkere til å se hverandre fra privat og offentlig side, kanskje vi blir for opptatt av, eller for å si det på en annen måte, eller vi er kanskje ikke opptatt nok av å heie på hverandre å se hvilke ressurser vi kan få ut av hverandre. Så jeg tror det ligger en kraft fremover at offentlige virksomheter som kommune og privat næringsliv og andre samfunnsaktører kunne jobbet enda bedre sammen. (Frida)

Selv om flere av deltakerne mener at samarbeidet på flere områder har blitt bedre og ikke alle sitter på hver sin tue nå er det fortsatt mer jobb å gjøre slik Frida påpeker, det å heie på hverandre enda mer og se hvilke ressurser hverandre har for å skape dynamikk mellom ulike sektorer og foreninger. Arne sa at det kunne vært mer «ja, og» istedenfor «ja, men» det deltakeren legger i dette er at det kan oppleves at ja, men er i litt negativ vinkling. Det skal alltid være et, *men* når det snakkes om muligheter, deltakeren ønsker at tankegangen blir snudd til ja, *og* for et større og bredere omfang. Det er mange muligheter, men det blir satt begrensninger som kunne vært foruten. Ved å bruke og så får man sett på utfordringene med andre øyne og et åpent sinn sa deltakeren. Det nevnes også at det er betryggende å ha lokalbanken med som aktør i arbeidet i lokalsamfunnet. Flere deltakere nevner at frivillighetssentralen har blitt til virkelighet på grunn av samarbeid mellom frivillige organisasjoner, lokalbankene og kommunen. Det er få arrangementer som foregår alene her, «det foregår i samarbeid med blant annet næringslivet og idrettslaget» sa Arne.

Deltakerne nevnte også at det hadde vært ønske med nye møtearenaer eller muligheter for å treffe nye folk. Dagny fortalte at «en arena for å treffes og snakke sammen og mingle på et sånn uformelt nivå». Ved å treffe nye folk får man «mer engasjement og får nye innspill» sa Cecilie, hun fortalte også når hun representerer organisasjonen hun er medlem i og treffer andre folk. Både i lokalsamfunnet og på større sammenkomster så «blir vi mer gira når vi er i vei og får møte andre folk og får nye innputt. Treffe andre syns jeg er veldig positivt og at vi utvikler erfaringer sammen». Mulighetene man har ved å møte andre mennesker både med samme interesser fra andre steder, men også som lag, forening, privat eller offentligsektor, det å ha muligheter til å møtes i lokalsamfunnet for å snakke sammen. «Jeg tror det er viktig å få til flere arenaer som gjør at folk møtes, nå er jo endelig covid-19 ferdig» sa Dagny.

Jeg tenker også, jeg vil likt å dra i gang et samarbeid med ressurssterke folk og ha penger nok til å skape en sikkerlig god arena for å ta vare på de som kommer hit og kartlegge ressurser og fortelle de hva som finnes, og gi de mulighetene til å bli kjent og lykkes i lokalsamfunnet vårt. (Elin)

Både Dagny og Elin sa det er viktig med samarbeid og ha gode arenaer for å møtes, her legger Elin mer vekt på muligheter for å ta vare på de som kommer flyttende til lokalsamfunnet og hvordan man kan på best mulig måte ta de imot og hjelpe de med

integrering og gi de muligheten til å bli kjent med flere personer. Samtidig som de blir kjent med lokalsamfunnet er det større sjans for at de blir boende lengre. Det å kunne møte andre handler også om å ha god dialog, «dialog, god dialog tenker jeg» sa Henry, han fortsetter «det at man snakker sammen og at man er med på å finne gode løsninger på ting». Dialog mellom deres arbeidsplass/organisasjon og lokalbanken settes pris på, for å kunne gjennomføre gode arrangement sammen eller om å søke om mulig sponing eller andre relasjoner. Dagny trekker frem næringskonferansen som lokalbanken arrangerte sa «det er veldig bra at det arrangeres næringskonferanse slik at vi har en arena for å treffes og snakke sammen på, på et uformelt nivå». Elin forklarte også om sine erfaringer med lokalbanken:

Jeg opplever at lokalbanken er en sterk aktør til enten det å sponse og bidra inn i aktiviteter til unge, og spesielt i pandemien eller meg som jobber i næringslivet og som har lyst til å bidra i arrangementer. Der syns jeg lokalbanken har vært lett å få tak i og lett å snakke med og de vil være med på samarbeidene. (Elin)

Deltakerne viser til flere muligheter å samarbeide med lokalbanken, Dagny trekker frem næringskonferanse for å samle næringen til å møtes og treffes for å mingle, mens Elin trekker frem at det er lett å snakke med lokalbanken om mulige samarbeid og ser på lokalbanken som en sterk aktør til å sponse eller bidra inn i aktiviteter til barn og unge. Deltakere sa at gjennom dialog kan man sammen finne gode løsninger. Dagny sa at «jeg håper at alt samarbeidet er med på å øke livskvaliteten til befolkningen».

Arne legger også vekt på rollen lokalbanken har hatt som en samfunnsaktør ved å være med på å finansiere og støtte opp under etableringen av både kulturarenaen og idrettshallen i lokalsamfunnet «arenaer som blir stående over tid.» Frida sa også at hun «ser at lokalbanken har et tydelig ønske om å bidra inn i noe, både frivillige organisasjoner og i forhold til kulturnærings og arrangementer spesielt. Da er man automatisk inne i det arbeidet om å være pådriver innenfor større samfunnsutviklingsområder».

4.3 Positive indikatorer på god livskvalitet i lokalsamfunnet

Lokalbankens verdiskapning ble også beskrevet som viktig faktor fra deltakerne, hvordan livskvaliteten til innbyggerne er og hvordan lokalbanken kan være en bidragsyter til å skape og opprettholde livskvalitet til innbyggerne. Frida fortalte at «lokalbanken er jo med på å finansiere opp områder som er viktig for livskvaliteten generelt for samfunnet og enkeltmenneske» og Dagny sa «jeg vet ikke helt hva en lokalbank kan gjøre for å bidra til livskvalitet i lokalsamfunnet, men kanskje det å finne ut hva folk definerer som livskvalitet eller hva de legger i det». Deltakerne hadde forskjellige meninger hva de syns var livskvaliteten, «hva folk tenker hvordan de gir liv til sine liv» sa Frida og Bård sa «det ordet er så mangt egentlig. På en måte er det også litt individuelt». Flere av deltakerne måtte tenke seg litt om før det svarte på spørsmålet om hva de tenkte når jeg sa livskvalitet, og en deltaker sa «oj, det er stort». Cecilie sa «kanskje at jeg har en kvalitet som jeg blir fornøyd med meg selv og andre, at jeg har en livskvalitet med det jeg holder på med». Georg sa:

Det å leve meningsfylte liv, at man har det godt i hverdagen, det gir jo en viss del av livskvalitet gjør det. Ja, det at man har tilgang på kultur, har en jobb, sosialt, muligheter for frivillighet, det er mange ting som spiller inn. (Georg)

Deltakerne la vekt på det å ha det bra med seg selv, og leve meningsfylte liv. Det var flere viktige elementer som dukket opp underveis når deltakerne snakket om livskvalitet som å ha mulighet til å leve meningsfylte liv. Henry påpeker at «gode oppvekstvilkår,

gode samfunn å bli eldre i, et godt samfunn for alle» er viktig for livskvaliteten, han sa også «vi har det meste her, vi har gode friluftsområder, vi har så å si det meste av tjenestetilbud og vi har i grunn gode oppvekstforhold, god eldreomsorg, vi har det meste som er bra i lokalsamfunnet vårt». Arne sa «generelt tror jeg at livskvaliteten til folk her er god, og tror den er bedre enn snittet. Og det har med natur, aktivitet og muligheter til å være nærmere ting».

Livskvalitet er et ord som deltakerne har plassert flere kategorier i, og flere deltakere fortalte at det har med hvordan de selv lever sine liv og livskvalitet er også individuelt. Trygghet blir også nevnt av flere deltakere, trygghet for de eldre med tanke på usikkerhet ved å bli eldre og urolighetene som skjer i verden. «Trygghet, midt oppe i Ukraina krisen så er trygghet ganske essensielt» forklarte Elin. Cecilie sa også at «pandemien har gjort noe, og nå krigen i Ukraina vil sette preg på oss, tror jeg, ja, unge og eldre er kanskje de som får dårligere livskvalitet fordi vi blir engstelige».

Deltakere henviste til undersøkelser som har blitt gjort i kommunen. I lokalsamfunnet så er det flere positive indikasjoner på at lokalsamfunnet her er godt. Indikasjoner på at bokvalitet, trygghet og å være innbygger i lokalsamfunnet kommer positivt høyt oppe på undersøkelsen. Og Henry sa det er viktig med dialog med innbyggerne «det er veldig viktig for livskvalitet i lokalsamfunnet, medvirkning med innbyggerdialog, det at innbyggerne kan være med på å påvirke lokalsamfunnet sitt er veldig viktig».

Deltakerne nevnte også de som de ikke ser eller legger merke til. Flere fortalte at de har lyst å få flere til å delta frivillig og være med på det som skjer i lokalsamfunnet. Flere lag og foreninger har diskutert hvordan de kan få flere til å delta og få med naboen «ut». Likevel om de mener det er en generell god livskvalitet i lokalsamfunnet, tror de også at det er noen som ikke har like gode muligheter for god livskvalitet. Elin sa «det er et sted som både er så lite og stort at du kan falle mellom to stoler», mens Henry sa «jeg tror generelle livskvaliteten i lokalsamfunnet er gode, det er alltid noen i lokalsamfunnet som ikke føler på det samme, men det er det jo i alle lokalsamfunn» og Dagny «syns ikke det er så synlig, ikke for meg, men det er helt sikkert det, vi kommer ikke utenom det».

Noen deltakere fortalte også om økende utfordringer til psykisk helse for barn og unge, og dette gjelder hele Norge, men også for lokalsamfunnet. En deltaker sa «siste året har innsøking og henvendelser til psykisk helse økt». Lokalsamfunnet står også ovenfor utfordringer med «en demografi som gjør at vi får veldig mange eldre fremover og færre yngre». Dette er momenter deltakerne snakker om som utfordringer i lokalsamfunnet nå og fremover.

5 Diskusjon

Denne studien har utforsket hvordan relevante samskapingsaktører beskriver lokalbankens rolle for å fremme innbyggernes livskvalitet. Resultatene fra studien ble strukturert som tre hovedtema: Lokalbankens rolle som samskapingsaktør i lokalsamfunnet, levende lokalsamfunn som skaper livskvalitet og samarbeid, og gode indikatorer på god livskvalitet i lokalsamfunnet. I dette kapittelet vil jeg diskutere resultatene fra studien opp mot teori og tidligere forskning. Basert i funnene er de to hovedtemaene jeg har valgt framtrede, derfor velger jeg å diskutere disse to: (1) *Livskvalitet som felles mål*, og (2) *samskaping for å nå livskvalitet som mål*. Det første temaet handler om hvordan livskvalitet er en fellesskapsverdi i samfunnet og betydningen av et velfungerende lokalsamfunn som er levende og inkluderer mattering i hverdagslivet. Livskvalitet som fokus i lokalsamfunnet der lokalbanken er agendasetter og støttespiller i lokalsamfunnet, for alle, der «leave no one behind» har sentral rolle i fellesverdiene. Det andre temaet handler om hvordan samskaping kan være med på å nå målene med en aktiv og samskapende lokalbank som både fungerer som en brobygger og fasilitator. I et lokalsamfunn som ser på nettverk og flytende roller som en mulighet til å skape mattering i lokalsamfunnet. Jeg ønsker å besvare hovedtemaene ved å hente datamateriale uavhengig av kategoriene i funnene og temaene vil inneholde noe overlappende elementer fordi de henger sammen.

5.1 Livskvalitet som felles mål

Med utgangspunkt i oppgavens funn og problemstilling vil jeg diskutere hva som fremmer livskvalitet i lokalsamfunnet og hvorfor livskvalitet i lokalsamfunnet burde være et felles samfunns mål. Her vil jeg se på tre deler som skilte seg ut i funnene. Det første jeg vil diskutere er livskvalitet som en fellesskapsverdi. Deretter vil jeg se på betydningen av et levende lokalsamfunn som også fremmer mattering i flere nivåer i lokalsamfunnet. Så vil jeg diskutere lokalbanken som agendasetter og støttespiller i lokalsamfunn både for individer, lag og foreninger, kommunen og næringsliv, og som setter livskvalitet på «målskiva», dette vil jeg gjøre med støtte i det teoretiske rammeverket.

5.1.1 Livskvalitet som fellesskapsverdi

I denne studien beskrev deltakerne hvordan de opplevde livskvaliteten i lokalsamfunnet, og hvordan de mente at livskvaliteten kunne forbedres. Livskvalitet ble beskrevet ulikt av deltakerne, og dette kan ses i sammenheng med at i faglitteraturen blir livskvalitetsbegrepet beskrevet på ulike måter og omfatter mange sider av livet. Livskvalitet er et mangetydig ord som er vanskelig å ha en enkel definisjon på, og det stemmer også med mangfoldet av ord deltakerne brukte for å beskrive livskvalitet. De synes det var vanskelig å definere hva livskvalitet var for dem, men deltakerne la vekt på å ha det bra med seg selv og å leve meningsfylte liv. Uansett hvor du bor i Norge skal du ha mulighet til å leve et godt liv og fellesskapsverdier som at innbyggerne har god livskvalitet er kjernen i utviklingen av landet fordi innbyggerne er et av landets viktigste ressurser (Meld. St. 5 (2019-2020)).

Livskvalitet og levende lokalsamfunn forklarer deltakerne at går som *hånd i hanske*. Flere av deltakerne beskrev det å ha god livskvalitet med det de også vil beskrive et levende lokalsamfunn med, gode idrettstilbud, kulturliv, friluftsliv, løypenett og samtidig muligheter til det urbane liv med kaféer og restauranter. Et levende lokalsamfunn skapes av innbyggerne, og for at innbyggerne skal kunne gi av seg selv må de også ha god livskvalitet. Det å gi av seg selv og få noe tilbake er beskrevet av Prilleltensky (2020) som viktig både på individ nivå, kollektivt og verdensbasis. Dette var noe også deltakerne beskrev som viktig, både for seg selv og for kollektivet, at de deltok i fellesskapet og for å skape noe for seg selv og for andre i lokalsamfunnet. SSB (2021) viser også til at deltagelse i fellesskapet gir tilhørighet og gode opplevelser som igjen skaper livskvalitet.

God helse og god livskvalitet er sentrale fellesskapsverdier for både folk og samfunn, det legger også deltakerne vekt på og trekker frem at lokalsamfunnet har det meste, gode friluftsområder, gode tjenestetilbud og gode oppvekstvilkår og god eldreomsorg. Vi har det meste som er bra i lokalsamfunnet vårt. Deltakerne var enige om at livskvaliteten til lokalbefolkningen var generelt bra, og at folk lever gode liv som de mente var bedre enn gjennomsnittet i landet. Noen deltakere la også vekt på at de mente at livskvaliteten ute på bygda var generell bedre enn livskvaliteten til de som bodde i byen – men det var også slik deltakerne ville ha det fortalte de. En deltaker fortalte at det var slik han ville bo og det som ga livskvalitet til hans liv. God livskvalitet blir beskrevet som å oppleve å ha det godt og å fungere godt. Andre faktorer er å oppleve glede, vitalitet og tilfredshet, trygghet og tilhørighet. Interesse, mestring, mening, engasjement og autonomi (Departementene, 2017; Nes, 2016). Funnene viser også til at deltakerne har god livskvalitet fordi de skårer høyt på indikasjoner på livskvalitet i lokalsamfunnet. Det kan ha en sammenheng med det deltakerne fortalte at de har det trygt i lokalsamfunnet, og de opplever både tilfredshet og glede.

Resultatene mine viser at lokalsamfunnet hadde god livskvalitet fordi det var nærme natur, mangfoldige aktiviteter og muligheter til å være nærme ting, og det samsvarer med de andre deltakerne som også sier at lokalsamfunnet de bor i dekker veldig mange forskjellige behov til innbyggerne – som igjen er med på å gi positive utslag på livskvaliteten. Deltakerne var opptatt av at alle skal ha det bra i lokalsamfunnet, og ut i fra funnene ser de på livskvalitet som en fellesskapsverdi, og det dekkes av forskere som belyser viktigheten med fokus på god livskvalitet i samfunnet (Ness & Heimburg, 2020). Forskere slik som Nes og Prilleltensky (2016; 2020) skriver at livskvalitet handler om å leve det livet man selv vil, og det kan ses i sammenheng med funnene. Det er mange muligheter til aktiviteter, arrangementer og å gjøre det man selv vil i lokalsamfunnet og dette samsvarer med – frihet til å leve det livet man selv vil. Likevel betyr ikke dette at alle i lokalsamfunnet har god livskvalitet. Både forskning og deltakerne nevnte at det i lokalsamfunnet også er noen som ikke har like god livskvalitet. Forskningen på livskvalitet fra SSB i 2020 og 2021 viser at det er en generell god livskvalitet i landet, men det er en signifikant nedgang fra 2020 til 2021. Dette støtter også forsker Kickbuch (2021) opp under med sin studie, den økonomiske krisen i flere land har i ytteligere økt forskjellene på livskvalitet mellom mennesker i samfunnet og Kickbuch påpeker at helsepolitikken bør endres. Det må komme ny tenkning på banen som ser på andre målebarometer i samfunnet, deriblant å inkludere innbyggernes livskvalitet, og slik (Meld. St. 5 (2019-2020) skrev er mennesker en av landets viktigste ressurser. Dette tydeliggjør målet om å sette livskvalitet som en fellesskapsverdi både i lokalsamfunnet og nasjonalt, og hvor lokalbanken kan være med på å bidra til å fremme livskvalitet i lokalsamfunnet.

Deltakerne snakket om at de var klar over at det var enkelte i lokalsamfunnet som ikke hadde like god livskvalitet som andre, men at det var vanskelig å vite hvem dette var og hvordan de skulle inkludere de mer i samfunnet, kanskje ville de ikke bli inkludert heller, var det noen som påpekte. Noen deltakere fortalte også om at de i sine utvalgte lag og foreninger hadde vært i styremøter der et punkt på agendaen var nettopp de som ikke var med i lokalsamfunnet. Noen deltakere nevnte også at de hadde diskutert dette men ikke kommet fram til hvordan de skulle nå ut til de som de mente kunne ha vært med. For at mennesker skal ha god livskvalitet må de også ha sosial omgang med andre, slik White (2017) skriver så er mennesker både rasjonelle og sosiale vesen som trenger sosiale nettverk. Derfor er det også viktig i lokalsamfunn å være åpen for å få med flere på aktiviteter og andre arrangementer som kan skape livskvalitet for flere.

Resultatene viste til viktigheten av å opprettholde livskvaliteten i lokalsamfunnet. Lokalsamfunnet består av mange mennesker, lag og foreninger og bedrifter. Deltakernes beskrivelser av lokalsamfunnet gir inntrykk av at de ser på helheten av lokalsamfunnet, de trekker frem hvordan de har det med seg selv, hvor viktig det er for de med nære venner og familie, og samtidig ha et lokalsamfunn som består av myldrende liv med aktiviteter, kaféer og restauranter og nærhet til natur og fine turmuligheter. Dette kan ses i sammenheng med Totikidis og Prilleltensky (2007) sin modell om livskvalitet i lokalsamfunnet som deler inn livskvalitet i tre nivåer i samfunnet; personlig, relasjonell og kollektive. De tre nivåene som Totikidis og Prilleltensky beskriver, er også det deltakerne nevner som viktige elementer ved livskvaliteten deres i lokalsamfunnet. Totikidis og Prilleltensky (2007) påpeker også at de tre nivåene må være i synergi for at livskvaliteten skal være tilfredsstillende til mennesker. For å ha god livskvalitet må innbyggerne i et lokalsamfunn ha en synergi mellom de tre delene. Først *personlig* livskvalitet med god helse, selvtillit, kompetanse og optimisme. På det andre nivået med *sosiale/relasjonelt* må innbyggerne ha gode relasjoner med sosial støtte, følelser, samhold og samarbeid og på det tredje – *kollektive* nivået – må innbyggerne ha økonomisk sikkerhet, sosial rettferdighet, trygghet, rett til egen bolig og sosiale strukturer.

Utfordringene som både verden og lokalsamfunnet står ovenfor ble diskutert av flere deltakere. De nevnte både krigen i Ukraina, koronapandemien og mangler på frivillige i lokalsamfunnet. Trygghet ble nevnt av flere deltakere, trygghet er en viktig faktor i lokalsamfunnet og for at innbyggere skal ha et godt liv. Å vite at man er trygg er ikke en selvfølge i den verden vi lever i var det noen som fortalte, og det å kjenne seg trygg i lokalsamfunnet er essensielt. En annen deltaker nevnte at innbyggerne kan bli mer engslige enn tidligere på grunn av det som skjer utenfor lokalsamfunnet. Korona pandemien har vist hvor vanskelig det er for noen og derfor trengs det et sterkere samfunnsengasjement som fremmer helse og livskvalitet for alle (Kickbusch, 2021). SSB (2021) understreker også at trygghet spiller inn på livskvaliteten og det er viktig å føle seg trygg i lokalsamfunnet der de bor.

Lokalbanken er også med på å tilføre livskvalitet til innbyggerne sier deltakerne, både gjennom å gi støtte til barn- og unge sine fritidsaktiviteter, bidra til at konserter, teater og andre kulturelle arrangementer kan gjennomføres ved å ha en trygg og solid samarbeidspartner i ryggen. Sparebankforeningen (2021) skriver også at gjennom 200 år har sparebankene vært aktive bidragsytere i sine lokalsamfunn, ved å gi tilbake i form av penger, ressurser, kunnskap og interesse for å utvikle nærområdene til lokalbanken. Denne støtten har av lokalbanken blitt brukt til å redusere kontingenten på idrettsaktiviteter eller andre arrangementer, slik at det gir rom for alle i lokalsamfunnet

til å delta, og at det ikke blir gjort noen skilnader på innbyggere, dette nevner flere deltakere som veldig positivt. Et lokalsamfunn som utvikler og satser på menneskene som bor der er et av målene regjeringen har (Cottam, 2018) og ut fra det deltakerne fortalte er det også et av målene til lokalbanken.

5.1.2 Betydningen av levende lokalsamfunn og mattering

I denne studien beskrev deltakerne hvordan de opplevde lokalsamfunnet ut ifra deres ståsted i samfunnet i dag. De så på lokalsamfunnet som et levende lokalsamfunn og et av argumentene var at *det skjer noe her*. En annen deltaker la vekt på at lokalsamfunnet *her* var et bevis på det hen ville kalle et levende lokalsamfunn. Deltakerne påpekte også at det er mange som vil noe i lokalsamfunnet, det er mange sterke bidragsytere som ønsker at lokalsamfunnet skal gå godt. I tillegg til næringslivet og gode samfunnsaktører er det også mange av deltakerne som påpeker hvor viktig det er med et godt kulturtilbud for å skape liv og aktiviteter i lokalsamfunnet. Et lokalsamfunn binder mennesker sammen gjennom sosiale mønstre og samarbeid mellom relevante aktører (Tjora & Scambler, 2020).

Resultatene viste til at gode oppvekstvilkår, godt samfunn å bli eldre i og et samfunn for alle er viktig i et levende lokalsamfunn, dette kan ses i sammenheng med viktigheten av et levende lokalsamfunn i hele landet, og dette skapes gjennom at næringslivet i mange distriktsområder drives godt og at folk bor og lever der verdien er og skapes (Meld. St. 5 (2019-2020)).

Deltakerne fortalte også at det å leve meningsfylte liv med god livskvalitet førte til at de ville gjøre mer for andre og for lokalsamfunnet. Tilgang til kultur, arbeidsliv, være sosial og ha muligheter til å være med som frivillig ble nevnt av flere deltakere som bidrag til levende lokalsamfunn for dem. Dette kan ses i sammenheng med Prilleltensky (2005; 2020) sin forskning på *mattering*. Mattering er en verdi som skaper robusthet i folk ved å bidra til at andre føler seg bra og bidra til å gi samme følelse tilbake til seg selv. Dette kan skapes gjennom å være frivillig, ha en meningsfull jobb og ha gode relasjoner.

Resultatene pekte på viktigheten med en stødig og sterk lokalbank som en støttespiller for å tilrettelegge for aktiviteter i lokalsamfunnet, flere av deltakerne var bekymret visst det ikke foregår noe i lokalsamfunnet vil de ha negative ringvirkninger på hele samfunnet – da vil ting dø ut, ingen vil flytte til lokalsamfunnet og det blir en dårlig sirkel. En stødig lokalbank er viktig i lokalsamfunn (Meld. St. 5 (2019-2020)). Kunnskapen og tilliten en lokalbank har til lokalsamfunnet er viktig for å opprettholde gjensidighet, der lokalbanken er med på å bidra med støtte i form av støtte og kunnskap, og lokalsamfunnet er med på å løfte fram lokalbanken, slik at det blir likevekt i mattering hjulet (Prilleltensky 2020), der lokalbanken bidrar med noe betydningsfullt til lokalsamfunnet – i form av for eksempel penger, kunnskap, ressurser, tid og ideer, og i gjengjeld føler se deg betydningsfull ved for eksempel at de bidrar til lokalsamfunnet, de får annerkjennelse for den jobben de gjør og blir lagt merke til i lokalsamfunnet som en viktig samfunnsaktør.

Det var tydelig at deltakerne var fornøyde med lokalsamfunnet, men at det også er noen endringer som kan gjøres for å få det enda bedre. De snakket varmt om alle tilbudene og mulighetene et levende lokalsamfunn hadde å by på. De vet også hvordan det er å bo i et lokalsamfunn når fokuset fra regjeringen er å sentralisere og minske tjenester i lokalsamfunnene, dette var noe som deltakerne ikke var fornøyde med. Det er når lokalsamfunnet står ovenfor en ytre trussel at betydningen av et lokalsamfunn trer frem (Haugen & Villa, 2016), et fellesskap som står sammen om felles interesser. I tillegg til å

stå sammen mot *ytre fiender* om verdier for fellesskapet viste resultatene til at deltakerne la vekt på å beskytte lokalsamfunnet. For å se hverandre og stå sammen om å skape et levende lokalsamfunn, fordi der det skjer noe er det også muligheter for å skape god livskvalitet.

Det positive ved levende lokalsamfunn er engasjerte innbyggere, som deltar som frivillige, der det er aktiviteter for alle, mange lag og foreninger og aktører som ønsker å bidra til å utvikle lokalsamfunnet sitt – som ønsker å ta et medansvar for lokalsamfunnet. Medansvar for lokalsamfunnet kan beskrives som en vi kultur (Prilleltensky, 2020), der alle tar vare på hverandre og vil hverandre godt.

I tillegg så hadde alle deltakerne et brennende ønske om å delta mer og alle var veldig engasjerte i lokalsamfunnet, dette vist på måten de snakket på – de snakket fortere og fortere når de ble engasjert, og det var tydelig at de var opptatte av at det skulle være et godt samfunn å vokse opp, leve og bo i. De brydde seg og livskvaliteten til alle, og ikke bare seg selv (Prilleltensky, 2020). I en vi kultur tar alle vare på hverandre, og den følelsen sitter jeg igjen med etter å ha snakket med deltakerne, alle vil hverandre godt, og som *kjemper sammen* (Haugen & Villa, 2016). Innbyggere som lever i en vi kultur er lykkeligere og har både bedre helse, de lever lengre og har et generelt bedre liv (Prilleltensky & Prilleltensky, 2021). Vi kultur investerer og redistribuerer muligheter og verdier i lokalsamfunnet, som igjen tilgjengeliggjør det befolkningen trenger.

For å opprettholde et levende lokalsamfunn og en vi kultur kan vi se på det en deltaker snakket om – samspillet mellom det å delta som frivillig uten å få tilbake noe i kroner og øre – men det har en positiv tilnærming til de som får gleden av noen andres frivillighet – unge, eldre seg selv og alle rundt. Bidrar til at andre føler seg bra, som også bidrar med å gi noe tilbake til seg selv (Prilleltensky & Prilleltensky, 2021). En annen deltaker sa også at de frivillige stiller med arbeidskraft og at lokalbanken kan stille med sponsormidler, så er det en fin dynamikk for å opprettholde gode og levedyktige lokalsamfunn som igjen skaper livskvalitet til innbyggerne.

5.1.3 Lokalbanken som støttespiller i lokalsamfunnet

Resultatene viser fordelene ved å ha en sentral samfunnsaktør som lokalbanken til stede i samfunnet, som støtter opp om enkeltpersoner, næringsliv og kommunen. Lokalbanken ble nevnt av flere deltakere som ressurssterke bidragsyttere i lokalsamfunnet, og de kan være med på å bidra til viktige og riktige kredittbeslutninger som påvirker både individer og lokalsamfunnet positivt. En deltaker sa at lokalbanken kan være med på å ta mer *risiko* i lokalsamfunnet, med risiko mente deltakeren å gi lån med mer usikkerhet. Å gi lån til de som ønsker å bosette seg i lokalsamfunnet øker livskvaliteten på forskjellige måter, både til de om bosetter seg i samfunnet og til samfunnet som får nye innbyggere. Lokalbankene ble opprettet for å bidra til økonomiske og sosial bærekraftige lokalsamfunn (Eika, 2020).

Deltakerne snakket også om hvor betydningsfullt et mangfoldig næringsliv er for lokalsamfunnet, og for å skape trivsel. Her nevnte også noen deltakere på det å ta risiko i form av å hjelpe gründere og lokalt næringsliv. Ved å blant annet satse på de som vil starte noe eget. Lokale banker har bedre kjennskap til lokalsamfunnet og kan lettere følge opp lokale bedrifter, og ta på seg risiko (Meld. St. 5 (2019-2020), s. 67). Et næringsliv som blomstrer, har gode ringvirkninger for lokalsamfunnet. Relasjoner mellom mennesker, lokalsamfunn og bedrifter er verdifullt og Cottam (2018) skriver at å endre synet til å mene at *alle har noe å tilføre* så blir samfunnet enda bedre. Gjennom at

lokalbanken har relasjoner med både individer og næringslivet kan de være med på å skape et bedre lokalsamfunn, *der alle har noe å tilføre*.

Kulturarrangementer som foregår i lokalsamfunnet blir framsnakket av alle deltakerne, og hvor grunnleggende det er for å skape et levende lokalsamfunn. En god kino, varierende arrangementer og kulturtilbud ble nevnt som positive trekk. Noen av deltakerne peker på at mange av arrangementene og møtearenaene ikke hadde vært mulig å få til uten hjelp og støtte fra lokalbanken. Dette støttes også av sparebankforeningen som sier at sparebankene er «av samfunnet – for samfunnet» (Sparebankforeningen, 2021). Sosial støtte, samhold og tilhørighet er også viktige faktorer i menneskers relasjonelle livskvalitet (Totikidis & Prilleltensky, 2007, s. 50-59).

Hvordan lokalbanken kan være en bidragsyter til å skape og opprettholde livskvalitet til innbyggerne? De er med på å finansiere opp områder som er viktige for livskvaliteten generelt i samfunnet og for enkeltindivider. I studien var deltakerne samstemte om at støtten lokalbanken ga til lokalsamfunnet var avgjørende for frivilligheten, blant annet idrettsalget, kulturarrangementer og alt som kunne gagne *barna våre*. Den største frivillige organisasjonen i Norge er idretten (Hjelset, 2016) og den er en viktig kilde til livskraftige lokalsamfunn, som en bidragsyter til sosialt lim, enten ved idrettsaktiviteter, dugnader eller frivillig arbeid. Deltakerne var opptatte av barnas og unges livskvalitet og fremtidsmuligheter, de la vekt på mattering til fremtidige generasjoner (Prilleltensky, 2020)

Resultatene påpekte fordelene av å ha en lokalbank i lokalsamfunnet som er samfunnsengasjert, tar sitt samfunnsoppdrag på alvor og som har ønsker for fremtiden til lokalsamfunnet. Lokalbankens verdiskapning i lokalsamfunnet. Sparebankforeningen (2021) skriver at sparebankene deler av sitt overskudd tilbake til samfunnet i form av allmennyttige formål, *sponsormidler*. Deltakerne fortalte at de så på lokalbanken som en støttespiller og bidragsyter til idretten, frivilligheten og i kulturarrangementer i lokalsamfunnet. I tillegg er de positive, åpne og ikke vanskelig å spørre når de er i kontakt med lokalbanken for å spørre om råd, veiledning og muligheter for samarbeid.

5.2 Samskaping for å nå fellesskapsverdiene i lokalsamfunnet

Med bakgrunn i funnene ble samarbeid tydelig løftet frem av deltakerne. Først vil jeg diskutere lokalbanken som en aktiv og samskapende aktør i lokalsamfunnet som kan ha potensielle til å være en brobygger og fasilitator i lokalsamfunnet. Deretter diskuterer jeg hvilken betydning nettverk og flytende roller har og som igjen skaper mattering og livskvalitet til innbyggerne.

5.2.1 Aktiv og samskapende lokalbank som brobygger og fasilitator

Deltakerne beskrev i denne studien at det er essensielt med samarbeid i flere relasjoner i lokalsamfunnet. Velferd og livskvalitet er en ressurs som skapes sammen med andre mennesker (Ness & Heimburg, 2020) og deltakerne var samstemte i at det finnes store muligheter for gode samarbeidsløsninger i lokalsamfunnet. Både deltakere fra innbyggerne, lokalt næringsliv, lokalbanken og kommunen snakket varmt om å samarbeide med andre og at det var muligheter for å få til ting *sammen*. Mazzucato (2021) trekker frem viktigheten av offentlig-privat samarbeid der private aktører tar større samfunnsansvar for å ta vare på og skape fellesskapsverdiene i lokalsamfunnet.

Likevel om det også er mye samarbeid i lokalsamfunnet i dag så er det fortsatt mulighet til mer sier deltakerne. Det en deltaker også sa er at de samarbeider mye i dag, men at

de ikke har noen klare mål på hvordan det påvirker lokalsamfunnet og livskvaliteten til innbyggerne. Hensikten med å skape samarbeid for velferd er også å skape positive og bærekraftige livsløp, både nå og for fremtiden. Dette gjennom å styrke ressursene, relasjonene og felleskapet (Ness & Heimburg, 2020, s. 10). *Samskaping* har blitt satt på agendaen for å sammen skape og beholde fellesskapsverdiene (Torfing et al., 2019).

Resultatene ga inntrykk av et samlet lokalsamfunn som prøver å samarbeide, men ikke har noen gode løsninger eller former for det. En deltaker trekker også frem at lokalbanken tar veldig samfunnsansvar, slik hen kan se det utenfra og at det er mange muligheter å samarbeide både med lokalbanken på og andre samfunnsaktører i lokalsamfunnet. Det en annen deltaker håper på er at alt samarbeide i lokalsamfunnet er med på å øke livskvaliteten til befolkningen. Forskning viser at gjennom å samarbeide og setter livskvalitet på agendaen er det med på å øke livskvaliteten til innbyggerne (Ness & Heimburg, 2020). Samarbeid har vært et tydelig tema under hele forskningsprosessen og alle deltakerne nevnte hvor viktig samarbeid er for utvikling av lokalsamfunnet, som vi ser stemmer dette også med teori (Haugen & Villa, 2016). Likevel om de samarbeider en del i dag, både internt og med andre samfunnsaktører er det få som har livskvalitet og levende lokalsamfunn i fokus av de private samskappingsaktørene.

Lokalbanken har lang og god kunnskap om lokalsamfunnet, og gir årlig støtte til lokale lag og foreninger og kulturaktiviteter, i tillegg til å fungere som rådgivere og en kreditor til privatnæringsliv. Lokalbanken er også selv en stor bedrift i lokalsamfunnet og bidrar med mange årsverk inn og blir en tydelig og viktig bedrift i lokalsamfunnet. En deltaker trakk fram viktigheten ved at både lokalbanken og kommunen har de samme tankene og ideene, og at de har fellesmål og ønske om at lokalsamfunnet skal gå godt. Essensen i samskaping handler om at flere aktører i lokalsamfunnet *samarbeider sammen* for å løse felles komplekse og sammenflettede utfordringer (Torfing et al., 2019). Alle deltakerne snakker om viktigheten av å samarbeide i lokalsamfunnet, men med forskjellige innfallsvinkler. Noen fokuserer på det offentlige og hvordan de kan samarbeide mer med nærliggende kommuner, andre fokuserer på næringslivet og hvordan de kan gå sammen og skape *mer* sammen og noen snakker om viktigheten og mulighetene som kommer av at ulike personer samarbeider om ulike prosjekt i lokalsamfunnet. Torfing et al. (2019) skriver også at målet med samskaping er å *jobbe sammen* ved å dele ressurser og kunnskap med hverandre med en felles forståelse og ønske om noe mer. Samskaping styrker lokale aktører, gjensidig tillit i samfunnet og bygger forhold mellom ulike samfunnsaktører som kan hjelpe hverandre med å oppnå noe både sammen og hver for seg (Heimburg et al., 2021b).

Resultatene viste til at det er mye samarbeid i lokalsamfunnet i dag, men det er lite fokus på hvordan dette samarbeide skal arbeide for at innbyggerne skal få enda bedre livskvalitet og hvordan samarbeide kan føre til levende lokalsamfunn. Slik jeg ser det ut fra funnene og teorien så er det mulig at lokalbanken tar et større grep for å fasilitere samskaping i lokalsamfunnet. Initiativtakeren til fasilitering kan være fra innbyggere, privat næringsliv, lag og foreninger eller andre, og både prosessen og resultatet er åpent (Heimburg & Hofstad, 2019). Ser vi på det teoretiske bakteppet er det mange positive faktorer ved å samarbeide og ikke minst med fokus på livskvalitet til innbyggerne. God livskvalitet i samfunnet har mange positive utfall ved seg. Samskaping mellom offentlige aktører, borgere, sivilsamfunnet og næringslivet kan utfordringer som kriminalitet, klima og miljø og andre viktige elementer i samfunnet løses ved samarbeidet mellom disse ulike partnerne (Torfing et al., 2019).

I tillegg la også flere deltakere vekt på den økonomiske tryggheten ved å ha lokalbanken som en støttespiller. Støtte midler i form av penger har en stor innvirkning for lag og foreninger, organisasjoner og andre arrangementer i lokalsamfunnet, en deltaker sa «det handler dessverre mye om penger, og jeg tror de som har penger kan i alle fall være med på å fasilitere mye, ikke nødvendigvis pengebidrag, men være med på å fasilitere og være med på å gi kompetanse og bidra med ressurser». Gode løsninger der offentlige, private og innbyggere jobber sammen for å sørge for at gode løsninger imøtekommer innbyggernes behov og ønsker er viktig for å øke livskvaliteten i lokalsamfunnet sier Heimburg et al. (2021a), lokalbanken er med på å øke livskvaliteten i lokalsamfunnet ved å samskape gode løsninger som imøtekommer innbyggernes behov i lokalsamfunnet.

Flere deltakere er enig i at man kan samarbeide enda mer i lokalsamfunnet, men de vet ikke helt hvordan og en deltaker påpeker at man ikke skal ha prosjekt bare for å ha prosjekt, og en annen deltaker sa at det er viktig å samle ulike samfunnsaktører til å snakke sammen, for å skape rom for å finne muligheter å samarbeide om. Kritiske spørsmål som Heimburg et al. (2021) skriver er viktig å stille seg når man skal reflektere over samskappingsprosesser er: Hvem inviterer til samskaping? Hvem deltar? På hvilken måte deltar de? Og på hvilken måte påvirker deltakelsen verdiskaping og beslutninger? Samskaping i lokalsamfunnet må initieres av en eller flere parter som går sammen for å sammen skape verdier til fordel for fellesskapet. For å bygge en kultur og et samfunn som ser verdien av samskaping må viktige elementer være på plass, slik som å lytte til hverandre og spørre i stedet for å *fortelle* (Fikse, 2020).

Et ordtak som er vel kjent er «sikker som banken», dette uttrykker at banken kan være solid og urokkelig, og det er noe deltakerne også påpeker «lokalbanken er her». Utrykket viser at folk har tillitt og det er sikkert å være i samarbeid med banken. En sentral forutsetning for vellykket samskaping er nettopp tillit (Heimburg et al., 2021a). Tillitt til kommunen er også viktig i lokalsamfunnet og om flere samarbeider om de felles verdiene i samfunnet kan det føre til mer tillitt til kommunen som igjen ytterligere styrker samskaping.

Likevel om samskaping virker positivt er det også noen deltakere som påpeker at man ikke må bli for avhengige av den støtten de får og at det blir som en sovepute, fordi de vet pengene kommer på konto uansett. Dette samsvarer med fallgruvene i samskaping. Som er *ansvarsfraskrivelse*, pengene kommer uansett og det blir en forventning og det kan medføre at andre ikke legger ned like mye innsats som de egentlig burde gjøre. Andre fallgruver ved samskaping kan være at ulike aktører har ulike forventninger og forpliktelser, private aktører kan fokusere på sin egen profitt i stedet for fellesskapsverdiene som samskaping fremmer (Heimburg et al., 2021). Deltakerne er enige om at det er fullt mulig å finne gode samarbeidsløsninger i lokalsamfunnet, det de mangler er en fasilitator og et fellesmål å jobbe mot.

5.2.2 Nettverk og flytende roller som skaper mattering

Mattering skapes gjennom at mennesker har fokus på deres verdi, og hvordan de kan tilføre dette til andre i lokalsamfunnet. En deltaker snakket om hva som manglet i lokalsamfunnet, og hen påpekte viktigheten med langsiktige mål som var forankret i hele samfunnet og som fellesskapet jobbet mot, sammen. Hen nevnte at dette måtte være mål som sto seg uansett hvilke parti som var valgt inn på lokalt og regionalt nivå. Cottam (2018) bruker metaforen *sjefsgartner* når hun snakker om hvordan offentlig sektor kan jobbe for å tilrettelegge for å møte fremtiden og dens utfordringer. En *sjefsgartner* planlegger, planter, steller, pleier og om nødvendig luker – men har ikke

makten over det som skjer, men tilrettelegger for det. I lokalsamfunnet kan det være ulike gartner til ulike tider, men viktigste er at den offentlige sektor har et mål. Sett i lys av det deltakerne har sagt og hva teorien sier kan man se dette som et felles mål, og som tidligere nevnt er det også viktig i samskaping å inkludere innbyggerne på valg som påvirker deres hverdag i lokalsamfunnet. Dette kan dras paralleller med Kennedy sin satsning på romfart når han var president, der han fikk privat og offentlig sektor til å jobbe sammen for å «få en mann på månen, og tilbake innen ti år» (Mazzucato, 2021).

Gjennom studien og i samtaler med deltakerne ble det tydelig at de svarte fra ulike «hatter» på ulike spørsmål, i et lokalsamfunn er det mange mennesker som er med på å fylle de ulike rollene som et lokalsamfunn trenger. Menneskene er komplementære gjennom at de for eksempel både er foreldre, ansatte, ledere, politikere og frivillige i ulike organisasjoner og i ulike arrangementer. Relasjonene mellom menneskene i lokalsamfunnet er verdifulle, gode relasjoner gir økt trivsel, kreativitet og trygghet (Fikse, 2020).

Kommunikasjon med innbyggerne og medvirkning som innbyggerdialog ble anbefalt av flere deltakere for å skape levende lokalsamfunn som fremmer livskvalitet, det at innbyggerne selv har medbestemmelse over sitt lokalsamfunn skaper bedre livskvalitet fordi endringene blir tilrettelagt brukernes ønsker. Dette samsvarer med forskning fra Powell et al. (2020). Innbyggerinvolvering skaper fellesverdier i lokalsamfunnet ved at innbyggerne selv får være med på å bestemme hva de trenger i lokalsamfunnet.

6 Avslutning

I denne studien har jeg belyst følgende problemstilling: «Hvordan beskriver relevante samskappingsaktører lokalbankens rolle for å fremme innbyggernes livskvalitet?». For å undersøke dette forskningsspørsmålet utførte jeg kvalitative intervju hvor det ble gjennomført åtte intervjuer av samskappingsaktører i lokalsamfunnet. Med inspirasjon fra fenomenologisk-hermeneutisk vitenskaplig ståsted var jeg ute etter å høre samskappingsaktørenes perspektiver på lokalbanken i lokalsamfunnet, og deres opplevelser på livskvalitet. I dette kapitlet vil jeg se på studiens implikasjoner for praksis, deretter vil jeg se på studiens begrensninger og komme med forslag til videre forskning. Til slutt følger mine avsluttende refleksjoner.

6.1 Implikasjoner for praksis og samfunnsutvikling

Forskningsstudien har belyst lokalbankens rolle i samskaping av fellesverdier i lokalsamfunnet, slik som livskvalitet. I løpet av studien har betydningen rundt samfunnsaktører blitt fremmet som betydningsfullt i et lite lokalsamfunn, og for å ha betydningsfulle samfunnsaktører står det en solid lokalbank i ryggen.

Forskningen legger til grunn for utvikling av samarbeid i lokalsamfunnet som har fokus på livskvalitet til innbyggerne og som skaper levende lokalsamfunn. I tillegg er forskningen med på å bevisstgjøre både lokalbanken, kommunen og andre samskappingsaktører i lokalsamfunnet på fordelene med å samskape fellesskapsverdier i sine representative lokalsamfunn. Studien bekrefter mulighetene samskaping har i samfunnet og spesielt i lokalsamfunn der mattering, livskvalitet og samskaping står på agendaen. Oppgaven synliggjør hvordan lokalbanken kan være blant de nyskapende bedriftene i privat sektor, som engasjerer og involverer befolkningen til utforming av samfunnets oppdrag, slik Mazzucato (2021, s. 149) beskriver.

Det er viktig kunnskap for rådgivningsvitenskap å jobbe med samfunnsutvikling i form av videre vekst, utvikling og nyskappingsprosesser, både i et helhetlig og livslangt perspektiv på ulike nivåer. Fokus på å styrke de relasjonelle aspektene i samfunnsutvikling fordi mennesker er relasjonelle og samarbeid foregår mellom mennesker på ulike nivåer.

6.2 Studiens begrensninger og videre forskning

På bakgrunn av studiens begrensninger må funnene tolkes med forsiktighet. En begrensning i studien er at fokuset er på åtte personers opplevelser av livskvalitet, lokalbanken og lokalsamfunnet, med bakgrunn i funnene kan jeg derfor kun si noe om disse åtte menneskenes opplevelser. Deltakerne i studien har et bevisst forhold til tematikken i lys av sine roller og stillinger, og er valgt ut som deltakere til studien på grunn av sine roller i lokalsamfunnet. Studien ivaretar ikke de stille stemmene i samfunnet. Noen av intervjuene jeg gjennomførte var litt korte og bærer preg av at deltakerne snakket fort, og fikk ikke mulighet til å reflektere så lenge rundt hvert spørsmål. Slik de som ikke hadde tidspress på seg gjorde, og det kan være en begrensning i forhold til funnene jeg har gjort. En annen begrensning er studiens omfang. Ved å intervju åtte deltakere blir det mye rådatamateriale og mange valg å ta under den tematiske analysen. Det var flere spennende funn som kunne vært interessant

å diskutere videre, slik som mentorordning i lokalsamfunnet med lokalbanken som fasilitator. Tilflyttingsordninger i samskaping med kommune, lokalbank og innbyggere og samskaping mellom ulike aktører for å tilrettelegge for en fotballhall i lokalsamfunnet ble også nevnt som interessante temaer. Et annet interessant tema som kunne vært forsket videre på er hvordan et større utvalg av innbyggere i lokalsamfunnet ser på lokalbanken som en aktør som fremmer livskvalitet i lokalsamfunnet. Selv om deltakerne nå beskrev at livskvaliteten i lokalsamfunnet er bra, så var de fleste inne på at det er noen *vi ikke vet hvem er*, og at det er noen grupper i samfunnet som ikke blir sett og hørt, *de stille stemmene*. Videre forskning kunne også forsket på hvordan lokalsamfunnet i samskaping med lokalbanken kunne hjelpe de stille stemmene og bidra til livskvalitet til alle. Det er nærliggende å tro at de som allerede engasjerer seg aktivt i lokalsamfunnet vil fremme sine ideer og at de er kunnskapsorienterte. Samskaping handler om å inkludere alle, og invitere til medvirkning i samfunnet.

6.3 Avsluttende refleksjoner

Lokalbanken kan tilrettelegge for gode samarbeidsmuligheter i lokalsamfunnet som fremmer livskvalitet til innbyggerne. Med denne studien håper jeg å ha belyst viktigheten av samarbeid i lokalsamfunnet for utvikling av levende lokalsamfunn som fremmer livskvalitet til innbyggerne. Jeg tenker det er viktig at dette perspektivet blir aktualisert i lokalsamfunnet på grunn av den økende trusselen fra ytre krefter, slik som klima og miljø, pandemier, krig og økonomisk usikkerhet. Livskvalitet i lokalsamfunnet er også viktig som en fellesskapsverdi som skapes av innbyggerne, private aktører og offentlig sektor. Som jeg har diskuterte kan lokalbanken være en fasilitator og støttespiller for lag og foreninger, offentlig sektor og andre næringsvirksomheter, som kan starte utviklingen av samskaping i samfunnet. Utover å være faglig dyktig på økonomi og rådgivning til enkeltpersoner og næringslivet, både gründere og etablerte bedrifter. For lokalbefolkningen har lokalbanken potensial til å være en enda tydeligere aktør som med sine midler kan fasilitere aktiviteter som kan være med på å skape levende lokalsamfunn, som igjen skaper livskvalitet.

Resultatene av forskningsstudien er ikke overraskende sett i et rådgivningsvitenskaplig perspektiv, fellesfaktorene i rådgivning gjør seg gjeldende på samfunnspektiv. Relasjoner mellom mennesker og organisasjoner i et samfunn er viktig og det er viktig for å utvikle mennesker og gi fokusere på *mattering* i hverdagen, ved å *feeling valued and adding value to others*. Jeg håper at min diskusjon kan inspirere til hvordan lokalsamfunnet og lokalbanken kan samskape fellesskapsverdier nå og for fremtiden, ved å ha fokus på livskvalitet til innbyggerne uten å etterlate noen. Livskvaliteten til innbyggerne er verdifullt fordi innbyggerne er en av landets viktigste ressurser, og det er menneskene som skaper fremtiden. For å utvikle et levende lokalsamfunn som fremmer livskvalitet må samfunnsaktører samskape fellesskapsverdiene.

Referanser

- Agger, A., & Tortzen, A. (2015). *Forsknings review om samskabelse*. UC Lillebælt.
- Ansell, C., & Torfing, J. (2021). *Public governance as co-creation: A strategy for revitalizing the public sector and rejuvenating democracy*. Cambridge University Press.
- Aure, M., Berg, N. G., Nygaard, V., & Ringholm, T. (2015). Sted – nyere teorier i en norsk kontekst. I M. Aure, N. G. Berg, J. Cruickshank & B. Dale. (Red.), *Med sans for sted. Nyere teorier*. Fagbokforlaget. (s. 13-29).
- Berg, N. G. (2016). Lokalsamfunn som sted – hvordan forstå tilknytning til bosted? I M. Villa & M. S. Haugen (Red.), *Lokalsamfunn* (s. 34-52). Cappelen Damm Akademisk.
- Braun, V., & Clarke, V. (2013). *Successful qualitative research: A practical guide for beginners*. Los Angeles: Sage.
- Burns, Sir H. (2013) Assets for health. E. Loeffler, G. Power, T. Bovir, og F. Hine-Hughe. (Red.), *Co-Production of Health and Wellbeing in Scotland*. (s. 23-33). Governance international.
- Connelly, L. M. (2010). What is phenomenology? (Research roundtable). *MedSurg Nursing*, 19(2), 127.
- Cottam, H. (2018). *Radical Help. How We Can Remake the Relationships Between Us and Revolutionise the Welfare State*. London: Virago.
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. De nasjonale forskningsetiske komiteene. Hentet 28. april 2022 fra <https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora.pdf>
- Departementene (2017). *Mestre hele livet. Regjeringens strategi for god psykisk helse (2017-2022)*. Hentet 29.01.22 fra https://www.regjeringen.no/contentassets/f53f98fa3d3e476b84b6e36438f5f7af/sstrategi_for_god_psykisk-helse_250817.pdf
- Eimhjellen, I., & Loga, J. (2017). Nye samarbeidsrelasjoner mellom kommuner og frivillige aktører. *Samskaping i nye samarbeidsforhold?* 2017(9). Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Elstad, J. I. (2020). Makrobetingelser for helse: Hva betyr velferd, inntektsfordeling og økonomisk krise for folkehelsen. I J.G. Mæland (Red.), *Sykdommers sosiale røtter* (s. 161-184). Gyldendal.

- Fikse, C. (2020). Relasjonell kapasitetsbygging for samskaping. I A. Myskja og C. Fikse (Red.), *Perspektiver på livsmestring i skolen* (s. 65-94). Cappelen Damm.
- FN (2015). FNs bærekraftsmål. *FN-sambandet*. Hentet 20. april 2022 fra <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>
- Gjerde, S. (2010). *Coaching: hva – hvorfor – hvordan*. (2. utg.) Fagforlaget.
- Gustavsen, K. (2021). Aksjonsforskning som sosial innovasjon. I D. v. Heimburg & O. Ness (Red.), *Aksjonsforskning – Samskapt kunnskap som endrer liv og samfunn*. (s. 83-99). Fagbokforlaget.
- Hagedorn Krogh, A., Sørensen, E. & Torfing, J. (2020). "Samskabelse af innovative løsninger". E. Willumsen og A. Ødegård (Red.), *Samskaping. Sosial innovasjon for helse og velferd*. (s. 80-95). Universitetsforlaget.
- Haugen, M & Villa, M. (2016). *Lokalsamfunn*. Cappelen Damm Akademisk.
- Heimburg, D. v., & Hofstad, H. (2019). Samskaping som samarbeids-og styringsform for kommunenes folkehelsearbeid: Hva vet vi? Hva er utfordrende? Og hvor går vi videre? NIBR- rapport 2019:11. By- og regionforskningsinstituttet NIBR.
- Heimburg, D. v., Guribye, E., Iversen, L. (2021a). Reorientering av velferd gjennom samskapende aksjonsforskning. I D. v. Heimburg & O. Ness (Red.), *Aksjonsforskning: samskapt kunnskap som endrer liv og samfunn* (s. 35-63). Fagbokforlaget.
- Heimburg, D. v., Langås, S. & Vollan, S. (2021b). Feeling valued and adding value: A participatory action research project on co-creating practices of social inclusion in kindergartens and communities. *Frontiers In Public Health*. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.604796>
- Heimburg, D. v., Ness, O. & Storch, J. (2021c). Co-Creation of Public Values: Citizenship, Social Justice, and Well-Being. DOI: 10.4018/978-1-7998-4975-9.ch002
- Hjelseth, A. (2016). Idrettslaget som markør for lokalsamfunnsidentitet. M. Villa & M. S. Haugen (Red.), *Lokalsamfunn*. (s. 216-235). Cappelen Damm Akademisk.
- Kickbusch, I. (2012). 21st century determinants of health and wellbeing: a new challenge for health promotion. *Global Health Promotion*. <https://doi.org/10.1177/1757975912454783>
- Kickbusch, I. (2021). Visioning the future of health promotion. *Global Health Promotion*, doi:10.1177/17579759211035705
- Kjeldstadli, K. (2017) Finnes lokalsamfunn? *Universitetsforlaget*. 54(4), 342–351. DOI: 10.18261
- Krogstad, S. (2021) Hva skal til for å få flere i arbeid? *Tidsskrift for Den norske legeforening*, (3). <https://doi.org/10.4045/tidsskr.20.0760>
- Krogstrup, H. K., & Brix, J. (2019). *Co-produktion i den offentlige sektor*. Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal Akademisk.

- Kvalsund, R. (2005). *Coaching metode: prosess: relasjon*. Finland: Synergy publishing.
- La Placa, V., McNaught, A. and Knight, A. (2013), "Discourse on wellbeing in research and practice". *International Journal of Wellbeing*. 3(1). s. 116-125.
- Mazzucato, M. (2021). *En ny økonomi: Hvordan månelandingen inspirerer til å endre kapitalismen*. Res Publica.
- Meld. St. 5. (2019-2020). *Levende lokalsamfunn for fremtiden*. Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-5-20192020/id2674349/>
- Meld. St. 14 (2020-2021). *Perspektivmeldingen 2021*. Det Kongelige Finansdepartement.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-1420202021/id2834218/?ch=1>
- Nes, B.R. (2016, 22. juni). *Fakta om livskvalitet og trivsel*. Folkehelseinstituttet. Hentet 15. mai 2022 fra <https://www.fhi.no/fp/psykiskhelse/livskvalitet-og-trivsel/livskvalitet-og-trivsel/>
- Nes, R. B., Nilsen, T. S., Hauge, L. J., Eilertsen, M., Gustavson, K., & Aarø, L. E. (2020). *Livskvalitet I Norge 2019. Fra nord til sør*. Norwegian Institute of Public Health.
<https://www.fhi.no/publ/2020/livskvalitet-i-norge-2019/>
- Ness, O., & Heimburg, D. v. (2020). Collaborative action research: Co-constructing social change for the common good. In S. McNamee, M. Gergen, C. Borges, & E. Rasera (Eds.), *SAGE Handbook of Social Constructionist Practice* (s. 34–45). Sage.
- Nilssen, V. (2014). *Analyse i kvalitative studier: Den skrivende forskeren*. Universitetsforlaget.
- NOU 2020: 12. (2020). *Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn*. Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-12/id2776843/>
- Postholm, M.B. (2010). *Kvalitativ metode: En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Powell, K., Barnes, A., Anderson de Cuevas, R., Bambra, C., Halliday, E., Lewis, S., McGill, R., Orton, L., Ponsford, R., Salway, S., Townsend, A., Whitehead, M., Popay, J. (2020). Power, control, communities, and health inequalities III: Participatory spaces—An English case. *Health Promotion International*, 36(5), 1264–1274. doi:10.1093/heapro/daaa059
- Prahalad, C. K., & Ramsawamy, V. (2004). Co-creation experiences: The next practice in value creatio. *Jornal of Interactive Marketing*. 18(3). (s. 5-14).
- Prilleltensky, I. (2005). Promoting well-being: Time for a paradigm shift in health and human services. *Scandinavian Journal of Public Health*, 33(Suppl. 66), 53–60. doi:10.1080/14034950510033381
- Prilleltensky, I. (2020). Mattering at the intersection of psychology, philosophy, and politics. *American Journal of Community Psychology*, 65(1-2), 16-34.
<https://doi.org/10.1002/ajcp.12368>

- Prilleltensky, I. & Prilleltensky, O. (2021). *How People Matter. Why it affects health, happiness, love, work, and society*. Cambridge University Press.
- Regjeringen (2021) *Hurdalsplattformen*.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/hurdalsplattformen/id2877252/>
- Rønning, E. & Støren, K. S. (2021). *Livskvalitet i Norge 2021* (Rapport 2021/27). Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekraet/artikler/livskvalitet-i-norge-2021>
- Ryen, A. (2002). *Det kvalitative intervjuet: fra vitenskapsteori til feltarbeid*. Fagbokforlaget.
- Schein, E. H. (2013). *Humble inquiry. The gentle art of asking instead of telling*. Berrett-Koehler Publishers, Inc.
- Sen, A. (2005). Human rights and capabilities. *Journal of Human Development*, 6(2), 151-166. doi:10.1080/14649880500120491
- Silverman, D. (2014). *Interpreting Qualitative Data* (4. utg.). SAGE Publications Ltd.
- Sloan, A., & Bowe, B. (2014). Phenomenology and hermeneutic phenomenology: The philosophy, the methodologies, and using hermeneutic phenomenology to investigate lecturers' experiences of curriculum design. *International Journal of Methodology*, 48(3), 1291-1303.
- Sparebankforeningen. (2021, 14. april). *Sparebankene styrker samfunnet*.
<https://www.sparebankforeningen.no/om-oss/sparebankene-styrker-samfunnet/>
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode* (4. utg.). Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Tjora, A. (2012). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (2. utg.). Gyldendal Norsk Forlag.
- Tjora, A. (2018). *Hva er fellesskap*. Universitetsforlaget.
- Tjora, A. (2021, 22. november). *Fellesskapets etikk og estetikk*. Kulturrådet. Hentet 16.mai.2022 fra <https://www.kulturradet.no/documents/10157/828e94cc-9689-477e-8aa6-bae7388fa1e9>
- Tjora, A., & Scambler, G. (2020). *Communal forms: A sociological exploration of concepts of community*. Routledge.
- Torfinn, J., Sørensen, E. & Røiseland, A. (2019). Transforming the Public Sector into an Arena for Co-creation: Barriers, Drivers, Benefits and Ways Forward. *Administration & Society Vol. 51(5)*, 795-825.
<https://doi.org/10.1177/0095399716680057>
- Torfinn, J., Sørensen, E. & Røiseland, A. (2020a). Samskaping – fra ide til strategi. *Stat & Styling. 2020(4)*. 28-31. <https://doi.org/10.18261/issn.0809-750X>
- Torfinn, J., Sørensen, E. & Røiseland, A. (2020b). Samskapelse er bedre og billigere. *Stat & Styling. 2020(4)*. 31-36. <https://doi.org/10.18261/issn.0809-750X>

- Totikidis, V. & Prilleltensky, I. (2007). Engaging community in a cycle of praxis. *Community, Work and Family, 9(1)*, 47-67.
<https://doi.org/10.1080/13668800500420889>
- Yardley, L. (2015). Demonstrating validity in qualitative psychology. I J. A. Smith (Red.), *Qualitative psychology: A practical guide to research methods* (3. utg., s. 256-272). Los Angeles: Sage.
- White, S. (2017). Relational wellbeing: Re-centering the politics of happiness, policy, and the self. *Policy and Politics, 45(2)*, 121–136.
[doi:10.1332/030557317X14866576265970](https://doi.org/10.1332/030557317X14866576265970)

Vedlegg

Vedlegg 1: Godkjenning fra Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD)

Vedlegg 2: Intervjuguide

Vedlegg 3: Informasjonsskriv / Samtykkeskjema

Vedlegg 1: Godkjenning fra Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD)

26.05.2022, 22:30

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

[Meldeskjema](#) / [Samskaping i lokalsamfunnet](#) / Vurdering

Vurdering

Referansenummer

466484

Prosjekttittel

Samskaping i lokalsamfunnet

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) / Institutt for pedagogikk og livslang læring

Prosjektperiode

01.02.2022 - 01.12.2022

[Meldeskjema](#)

Dato	Type
10.02.2022	Standard

Kommentar

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg 10.02.2022. Behandlingen kan starte.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 01.12.2022.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

<https://meldeskjema.nsd.no/vurdering/61c2f475-9bbb-4cdc-98d9-a5672ad2ce01>

1/2

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fyll-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema> Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp underveis (hvert annet år) og ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet/pågår i tråd med den behandlingen som er dokumentert.

Kontaktperson hos NSD: Olav Rosness, rådgiver.

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 2: Intervjuguide

Intervjuguide

Presentere meg selv, og hvorfor jeg har valgt temaet.

Informere om prosjektet og repetere det viktigste som står i infoskrivet.

Informere at informanten har rett til å avslutte intervjuet når som helst.

På hvilken måte kan lokalbanken bidra til utvikling av levende lokalsamfunn som fremmer livskvalitet til innbyggerne?

Innledende spørsmål:

- Hva jobber du med?
- Er du med i noen lag-foreninger eller frivillige organisasjoner?
- Hva tenker du når jeg sier livskvalitet?

Hovedspørsmål:

- Hvordan opplever du at **livskvaliteten** er blant innbyggerne i lokalsamfunnet vårt?
 - Opplever du at det er noen forskjeller i forutsetninger for god livskvalitet mellom ulike grupper, og i så fall, på hvilken måte?
- Kan du beskrive **lokalsamfunnet** du er en del av?
 - Hva setter du pris på i lokalsamfunnet her?
 - Hva kunne vært annerledes?
 - Har du noen eksempler?
 - Hva tenker du når jeg sier «levende lokalsamfunn»?
 - Hvilke utfordringer står lokalsamfunnet overfor fremover?
- Hvordan vil du beskrive **lokalbankens** rolle i samfunnsutvikling i lokalsamfunnet?
 - Hvilke ord vil du beskrive lokalbanken med?
 - Hvordan kan lokalbanken være en aktør i videreutvikling av et levende lokalsamfunn
 - Eksempler? Virkemidler?
 - Hvordan ser du for deg at lokalbanken kan bidra til å øke livskvaliteten blant folk som bor her?
- Hvilke **samarbeidsmuligheter** fins i lokalsamfunnet i dag?
 - Hvilke fordeler for din arbeidsplass/organisasjon ser du å samarbeide med lokalbanken om å fremme levende lokalsamfunn og livskvalitet for folk som bor her?
 - Fremtidige muligheter? Potensielle utfordringer?
 - Hvordan ser du på lokalbankens rolle i å samskape løsninger med andre relevante aktører i lokalsamfunnet med felles mål om levende lokalsamfunn og livskvalitet?

- Samarbeider din arbeidsplass/organisasjon med andre aktører i lokalsamfunnet i dag med felles mål om levende lokalsamfunn og livskvalitet?
- Hvordan kan samarbeidet om å fremme levende lokalsamfunn utvikles videre?
 - Hva håper du har skjedd om ti år?
- Hvordan kan vi bidra til økende livskvalitet blant folk som bor her?
- Hvem ville du inkludert i dette arbeidet?
- Hvordan kan lokalsamfunnet utvikles videre?

Avslutning:

- Er det noe du hadde forventet/ønsket at jeg skulle spørre om som jeg ikke har spurt om?
- Har du noen avsluttende kommentarer?
- Har du noen tilbakemeldinger til meg?

Vedlegg 3: Informasjonsskriv / Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet «Lokalbanken i lokalsamfunnet»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan lokalbanken kan bidra i lokalsamfunnet. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene med prosjektet og hva deltakelse for deg vil innebære.

Bakgrunn og formål

Jeg jobber med en masteroppgave i rådgivningsvitenskap ved NTNU. Her ønsker jeg å undersøke hvordan lokalbanken bidrar i lokalsamfunnet på forskjellige områder. Jeg håper at prosjektet mitt kan bidra til kunnskap og forståelse mellom synergier i lokalsamfunnet, med fokus på lokalbanken.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Studien er en del av en mastergrad ved Norges Teknisk-naturvitenskapelige Universitet (NTNU). Selve prosjektet gjennomføres i et tettsted i Norge.

Hvorfor spør jeg deg om å delta?

Utvalget av informanter er utplukket gjennom strategisk utvelgning. Det betyr at du som får dette informasjonsskrivet fordi du er bevisst valgt ut som en ønskelig kandidat. Jeg spør etter deg fordi du har en sentral stilling i lokalsamfunnet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du deltar i et individuelt intervju som vil ta ca 1 ½ time. Intervjuet vil foregå semistrukturert der du vil få ulike tema/spørsmål knyttet til hvordan du opplever lokalbanken i lokalsamfunnet. Jeg vil gjøre lydopptak av intervjuet. Intervjuet vil deretter transkriberes før jeg analyserer det. Lydopptaket og transkriberingen vil bli slettet ved prosjektets slutt. Jeg skal ikke samle inn personopplysninger.

Prosjektet er frivillig å delta på, velger du å delta kan du når som helst trekke ditt samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Alle opplysninger som brukes i oppgaven vil være anonymisert, både kommune, bank, navn, fagområde, kjønn og hvem som er sitert. Du kan få lese gjennom sitater som jeg har trukket ut, og det er helt greit å si at sitatet ikke kan være med.

Opplysningene du gir skal kun brukes til formålene som er omtalt i dette skrivet. Jeg vil behandle alle opplysningene om deg basert på samtykket. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er kun mine veiledere på masteroppgaven, Dina Von Heimburg og Ottar Ness, som vil ha tilgang til opplysningene du gir i intervjuet. Innsamlingen, bearbeidelsen og lagringen av dataen er det jeg som gjør. Anonymiseringen vil bli gjort fortløpende med transkriberingen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes senest 1. desember 2022. Når oppgaven er godkjent og sensur er bestått med karakter, vil alle innsamlede data slettes fra PC og lydopptaker. NSD – Norsk senter for forskingsdata AS – har på oppdrag fra NTNU vurdert

at behandlingen av personopplysningene i dette prosjektet er i samsvar med personversregelverket.

Hvis du har noen spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Student Irene Bremnes (epost: [redacted])
- NTNU v/Universitetslektor Dina Von Heimburg (epost: [redacted])
- NTNU v/Professor Ottar Ness (epost: [redacted])
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS (epost: personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Irene Bremnes

Dina Von Heimburg

Masterstudent

Veileder, NTNU

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Masteroppgave i rådgivningsvitenskap, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at opplysningene jeg gir i intervjuet brukes som datagrunnlag for masteroppgave i rådgivningsvitenskap ved NTNU

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, 1.september.2022

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

